

№ 12

შენი 25 კპ.

ივნისი 1

1925

1910—სუთმები—XV—ვლისთავი—1925

საიუბილეო № 1

Handwritten note in a pink circle: რედაქციის № 1173

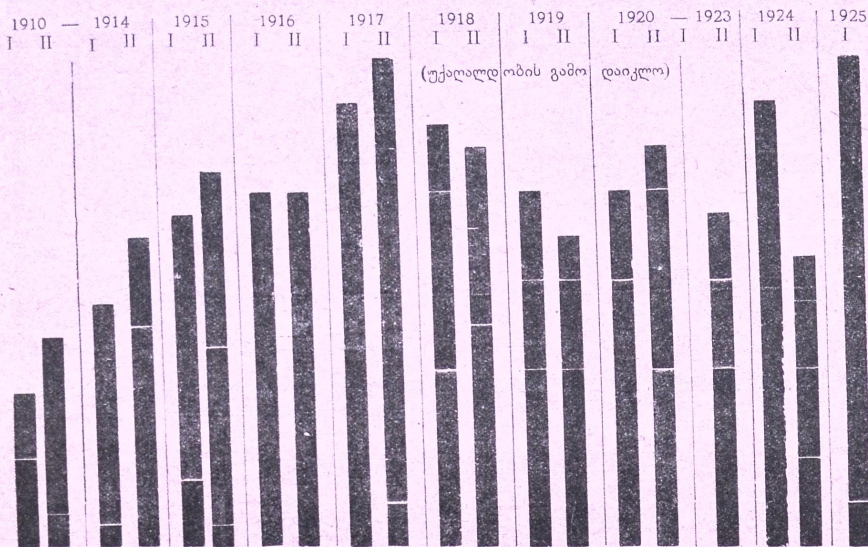
იოსებ იმედაზვილი

„თეატრი და ცხოვრება“-ს რედაქტორ-გამომც.

„თეატრი და ცხოვრება“-ს ზრდა

(დაახლოებით)

1910 წლიდან 1925 წლამდე

1910 წ. № 1. (2 იან.) შინაარსი:

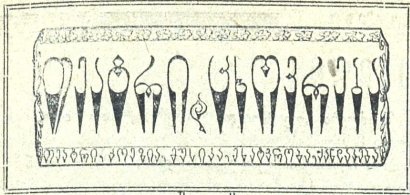
1. მეთაური (იოსებ იმედაშვილისა)—ტურნალის მიზანი.
2. ი. გრიშაშვილი—ვაშა, ახალ სხივს!
3. ივ. გომართელი—ლეონიდ ანდრეევი.
4. ა. შანშიაშვილი—შენ მეძახობდი...
5. ექიმი შტოკმანი (იოსებ იმედაშვილი)—ყოფნა არ ყოფნა.
6. ვ. ტაბიძე—მსახიობ ქალს.
7. ნარკილი—დრამის მოკლე ისტორია.
8. ი. მჭედლოშვილი—* * *
9. დევ. მებრეველი—სიტყვა-კაზმულ ნაწარმოების საერთო დათახება.

10. დ. ნ.—ქართული თეატრის ისტორიიდან.
 11. ს. გლახაშვილი—ჩვენი მსახიობი (მოთხრობა).
 12. დ. ნახუცრიშვილი—დღესასწაული (დრამ. სურ.).
 13. კინკა (იოსებ იმედაშვილი)—საახალწლო—!?
 14. ბიჭი-ბიჭი (ვისო ურუშაძე)—გეილოცა გურულმა.
 15. ბიჭი-ბიჭი (ვისო ურუშაძე)—ფილოსოფიური ლექცია.
 16. კიტა (იოსებ იმედაშვილი)—სადღესასწაულო მოგზაურობა.
- სურათები: გ. ერისთავი, ლეონიდ ანდრეევი, პირველი კართული დრამატული დასი, დ. ნახუცრიშვილი; შირგი: ჩვენებური საქმიანობა.

ამ საიუბილეო ნომრის სარედაქციო კომისიისგან:

უცხნიკურ დაბრკოლებათა გამო, ეს ნომერი ისე ვერ გამოდის, როგორც განზრახული იყო. ამავე მიზეზით საიუბილეოდ მიღებული ყველა მასალა ამ ნომერში ვერ

მოთავსდა. ამიტომ მოკლე ხანში გამოვა საიუბილეო № 2, რომელშიაც მოთავსდება გადარჩენილი მასალა, 15 წ. განმავლობაში ყოფ. თანამშრომელთა სურათებიცა სხ.

1910-1925
წელიწადი XV

№ 12
(368)

შპსი 25 ა.

ყოველკვირმული სუბსტიმონი შუბრალი
წლიურად 10 მან., ნახევარი წლით—6 მან. ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილ შეიძლება. წლიური ხელის მიძღვრის მიღებენ პრემია: სარეკლამო სარეკლამო კომისიის კომისიის „ცხოვრების სარეკლამო“-ს 4 წევრს.
რედაქციის მისამართი: რუსთაველის პრ., № 34
„თეატრი და ცხოვრება“
იოსებ იმედაშვილი.

თეატრი, კომედი, მუსიკა, მხატვრობა, მანდაბობა, სუმამალომეტი სხვობობა

დაარსდა 1910 წ.

ი ვ ს ი ს ი ს 1

გამომდის 1925 წ.

„თეატრი და ცხოვრება“

უდიდესი სიყვარული, უძლიერესი რწმენა და მედგარი ბრძოლა,—აი რა ახსიათებდა „თეატრი და ცხოვრება“-ს მთელი თხუთმეტი წლის განმავლობაში. ღრმა იყო და დიდი სიყვარული ქართული ხელოვნებისადმი. მრავალი დაბრკოლება ელოებოდა წინ, მაგრამ მას შეუძლარედა სწამდა ჩვენი ხელოვნების ბრწყინვალე მომავალი და თავისი მოწოდება. ამიტომ ის ებრძოდა ყოველგვარ დაბრკოლებას და მიიწვედა წინ.

ასეთი იყო „თეატრი და ცხოვრება“-მ თხუთმეტი წლის განმავლობაში. ასეთია ის დღეს.

ამ თხუთმეტი წლის განმავლობაში ბევრი რამ განიცადა ჩვენმა ცხოვრებამ, ბევრი ცვლილება მოხდა, ბევრი ურთილი მოიხსოვა და ჩაიძირა დაეიწყების ზღვაში.

„თეატრი და ცხოვრება“-ი მედგარად განაგრძობს ერთხელე არჩეულ გზას და არასოდეს არ დასკირვებია გადახვევა იმით, რომ მისი გზა იმ თავიდანვე სწორი იყო: მას მიაქვს ხელოვნების ლამაზი მშრომელ ხალხში და მთელი მშრომელი ხალხი მიჰყავს ხელოვნების ტაძარში.

„თეატრი და ცხოვრება“ მუდამ ემსახურებოდა მხოლოდ მშრომელ ხალხს და ამ ხალხის დროში მუდამ მაღლა ეჭირა.

ხელოვნებ მშრომელი ხალხისათვის,—აი რა იყო მისი მიზანი.

„თეატრი და ცხოვრება“ მუდამ ებრძოდა მეფის რეჟიმს, ყოველგვარ მონობას და ძალადობას; მისი მიზანი იყო თავისუფალ ერთა ძმური კავშირი და მშრომელი ხალხის მმართველობა.

ამიტომაც აფრიალდა თუ არა რევოლუციის დროში, იმის ფორტებზე მძაფრად ახმაურდა თავისუფლების, მშრომელი ხალხის ერთობისა და ბატონობის მოწოდება.

„თეატრი და ცხოვრება“ განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა ქართული თეატრის ბედობლას და შეძლებისდაგვარად აშუქებდა ჩვენი თეატრის საკურორტო კიობებდა.

თავისი ქადაგებით, მოწოდებითა და წაქეზებით მან მძლავრად შეუწყო ხელი თეატრის საბრკველის ჩაყრასა და გამაგრებას ჩვენს დაბა-სოფლებში.

„თეატრი და ცხოვრება“ მუდამ ფიზიკად იღვდა თხუთმეტი წლის განმავლობაში მშობელი ერის ინტე-

რეტა სადარაჯობე და ამავე დროს მას ღირსეულად ეპყრა ხელთ ინტერნაციონალური დროში, მქადაგებელი იყო მშობისა და თანხმობისა და განსაკუთრებული ყურადღებით ეპყრობოდა როგორც მეზობლების ხელოვნებას, ისე მათ მოღვაწეებს ხელოვნების ასარეზზე.

„თეატრი და ცხოვრება“ თხუთმეტი წლის განმავლობაში საყვარელი თავშესაფარი იყო ახალგაზრდა მწერლებისა და მასავით ტკბილად, გრძნობითა და თანაგრძნობით არავინ არ უხედებოდა მათ.

ეკრძოდ ჩემთვის „თეატრი და ცხოვრება“ განსაკუთრებით საყვარელია: სიმართლისათვის დეენილს ბევრჯერ შემიფარებდა მისთვის თავი და ჩემი გული მესილდულე მხოლოდ ის ყოფილა ამ დროს.

„თეატრი და ცხოვრება“-სთან შეკავშირებულია იოსებ იმედაშვილის ხსენება.

მე მუდამ მაკვირებდა სიმტკიცე და სიმხნე ამ ადამიანისა, რომელიც მთელი ამოდენა წლების მანძილზე ჰხიდავს ამ მძიმე ტვირის და დაილაფა არ ემწინევა.

განა ბევრმა იცის, რომ სულ ხშირად იოსებ იმედაშვილი ყოფილა ამ ურნალის თანამშრომელი, მისი ასოთამაშობი, კორექტორი, დამკეცავი, დამტარებელი?

იოსებ იმედაშვილი მშრომელი ხალხის შეილია, იმის უბეში აღზრდილი და ციხელი მაკალითია იმისი, თუ რა შეუძლია საქმის სიყვარულითა და მომავლის რწმენით შეიარაღებულ ადამიანს.

„თეატრი და ცხოვრების“ დღესასწაული ამავე დროს არის იოსებ იმედაშვილის დღესასწაული; მან გადაპლასა დაცინვა, დამკირება, აბუნად ავღება, გულციგობა, გაკირება, დეენა და სწორედ არაობიდან შექმნა ყოველივე: თვითონ მშვიტი იყო, ურნალს კი არაფერს აკლდებდა და ასახედობდა.

ვაშა „თეატრი და ცხოვრება“-ს!

ვაშა იოსებ იმედაშვილს!

ვაშა იმ მშრომელ ხალხს, რომელსაც პირნათლად ემსახურება ორივე ერთად თხუთმეტი წლის განმავლობაში.

ივ. გომარეთელი.

იმედაშვილი

15 წელია მის შემდეგ...

პირველ ნომერში პირველ გვერდზე...

თითქმის გუშინ იყო.

ცოცხლად მახსოვს ქართ. დრამატულ საზოგადოების კანტორა, სადაც იმედაშვილს, — როგორც ამავე საზოგადოების წევრს, — რედაქცია ჰქონდა.

პირველი ნომერში პირველ ფოტოზე ლექსი. მისალმება ხალხსი. ატაკება. მართალია ის ლექსი არ შესულა (ვიღო ჩემი ლექსების დეკორატი, მაგრამ მე მაინც სიმომენტებით ნებე....

იმედაშვილი ზეინკალი, იმედაშვილი მამასახლისი, იმედაშვილი ასოთამწყობი, ბუკინისტი, გამომცემელი, მხედარი, პოეტი, ბელეტრისტი, დრამატურგი, მსახიობი, სუფლიორი, რეჟისორი, რედაქტორი და დასასრულ—მოლექსიონე: რომელი ერთი ჩამოთვალოს კაცმა!....

სახალხო სახლის იუბილეს დროს არ ყოფილა არც ერთი მიმოლცველი, რომელსაც სოსო არ ესვენებინოს, როგორც პირველი რეჟისორი და მდამბითა მოამავე. სახალხო სახლის ისტორია უფისოდ ვერ დაიწერება.

დღეს იმედაშვილი ყველაფერში დელტანტია: მისი ხალხური ნიჭი და ენერჯია შეისრუტა ხელოვნების სხვადასხვა დარგში... შეიძლება ეს იყოს მისი ღირსება.

რაც შეეხება მის ჟურნალს, უნდა ითქვას, რომ მის აქვს ერთი დადებითი მხარე: იგი ყველა ახალგაზრდას აძლევს „ფართო გზას“ არ ყოფილა არც ერთი თვალსაჩინო პოეტი, რომლის „პირველი სიხარული“ ეს ჟურნალი არ ყოფილიყოს....

„თეატრი და ცხოვრება“ — იოსებ იმედაშვილი

იოსებ იმედაშვილი გავიყვანი 22 წლის წინათ. მაშინ „თეატრი და ცხოვრება“ არ იყო. სამაგიეროდ იყო „ცხოვრების სარკე“, „უცხო სიტყვათა ლექსიკონი“ და მრავალი სხვადასხვა ნაწერი, გაბნეული წიგნაკებსა და ჟურნალ-გაზეთებში.

ესლაც იმედაშვილს რომ დაეინახავ ან გაეისნებო ხოლმე, ძალაუნებურად მა მოვადრება ქაშაშვილის ქუჩა, ბუკინისტების რიგი და იმ რიგში ერთი პაწაწა ქაიხი. იმ ქაიხში ზაფხულში უფრო ცხელი, ხოლო ზამთარში უფრო ცივა ვიდრე გარეთ. წიგნებში ჩამბრალი იოსებ იმედაშვილი რიყაყიდან დაღამებამდის თავსაღუნული ზის დახალს უფა და გამაღებით მუშაობს. ვითომ წიგნებითაც ვაჭრობს, მაგრამ... მუშტრების მავიერად უფრო ნაცნობ-მგობრები ეხვევიან და ხელს უშლიან. ხოლო მუშტრების სოსოს არ სკალიან, ამიტომ არც მუშტრის სკალიან ახიარებულ „ვაჭრისთვის“ მუშტარი რომ შემოვი, უსწაურო „ვაჭარი“ და მწიფობარო თავს ძლივს ასწრებს, სასუსსაც ძლივს აკადრებს, ზოგჯერ კი არც ამისთვის სკალიან. თუ ვინმემ მოაგონა სადილი, შაურის წინაშე მოარბენიებს, ხუთიდან წუთში გადაძუსებას და კლავ ჩრჩილივით ჩაუვლებდა ქალღალხს. როცა დაღამდება, ლუქანს დაჰკეტავს და, ქუდიოვლევით, იორღით მირბის სახალხო სახლში ამ თურაშუკის თეატრში — ექვსობად ვერის მანძილზე. იქ თავის როლს პირნითაღ შესარულებს და ნაშუადამეგს ფეხით გამოდის მთაწმინდის უბანში. ესლაც არ ვიცი, რამდენს იძინებდა,

შეიძლება „თეატრი და ცხოვრება“ არ იყოს დაწერილი მასალების ყუთი, მაგრამ ყოველივეს კი სიამოვნებით იკითხება. შეიძლება ხანდისხან მისი ჟურნალი — ლიტერატურულ ნაირობას წარმოადგენდეს, მაგრამ განა წალოკტში ყველა ყვაილი სურნელობს? მარტი ის რად ღირს, რომ ამ ჟურნალს ბევრი აუცილებელი მქირდავი ჰქავს: ზოგი აქებს, ზოგი აკინებს, მაგრამ მაინც მის „თეატრს“ ყველა ხალხით ნახულობს და მის „ცხოვრებას“ ყველა თვალყურს ადევნებს.

მე, როგორც ძველი წიგნების ჩრჩილს, უსპეტაკესად მაღლივი გრძნობა უფრო მაშინ მაქვს გულში, როცა მის ფურცლებზე წერილებს ვკითხულობ, რომელიმე გარდაცლილ ჩემ მუშაკზე: სხვა ჟურნალზე ჟურნალზე მას არ აქვს ძველ ჩვენი ლიტერატურის კუნძულებს, იმედაშვილს კი უყვარს ყველა „გამოჩენილი და დაიწყებული“, რომელთაც ერთ დროს დიდი, ამავე მიუძღოდათ საზოგადო ასპარეზზე.

ჩემის აზრით ჟურნალის დამსახურება იმაშიც მდგომარეობს, რომ მის ერთი კაცი უძღვება თავის ქვესტი ქიხით და 15 წლის განმავლობაში სისტემატურად გამოდის თავისი ტრადიციებით დატვირთული.

დღე, ნუ იქნება ეს ჟურნალი აკადემიური, დღე, დარჩეს ისეთივე, როგორიც აქამდე იყო.

„თეატრი და ცხოვრება“ გეხიბლავს უფრო თავის ნაკულუოვანებით.

ი. გიონაშვილი

ან როდის ისვენებდა ეს უცნაური და დაუღალავი ადამიანი! ან იძინებდა ოდენიმე? ან ისვენებდა ზოგჯერ მაინც?

გავიდა ხანი. ქალაქი სოფელზე გაცვალა. ერთობა-ნეროს მოეწყდით. მე უტყობოში გარდავიხვეწე. 1910 წ. ბედმა კვლავ შეგვახვებდა ერთმანერთი... მეტეხის ციხეში. მეგრ ისევ დაგვაგვამა. მაგრამ, მაქვს უნდა ვყოფილიყავი, შორიდანაც შეხვდავიდ მუდამ სკალიან იოსებს და მესმოდა ხმა მისი შეუწყვეტელის შრომისა. 1923 წ. დავებრუნე 15 წლის წინათ შეწყვეტლ საქმეს — ბელეტრისტობას. კალამი ძლივს ავიღე ხელში, რომ ისევ შეიყარნენ ჩვენი გზები: იოსები წინ გადამებოდა, წარსლის მომავალი და თვისი „თეატრი და ცხოვრება“ გამახსენა. მე ხალხით ჩემს თანაგრძნობას და სუსტს ძალიანობს, რადგან, ჩემის ღრმა რწმენით, იოსებ იმედაშვილი და მისი ჟურნალიც მზნდ და პირნათლად ემსახურებან ჩვენს საერთო საქმეს. კულტურის ბელადობა არავის მოეთხოვება. ხოლო ყველინი მოვალენი ვართ გავაკეთოთ იმდენი, რამდენსაც აიტანს ჩვენი ძალღონე. ამ მხრივ იმედაშვილმა სახლგარს გადააპარბა: გასაოცარია მისი მხნეობა, შრომის უნარი და უზრეტელი ენერჯია. საქართველოში კი შრომა ყველაფერია, ამ თითქმის ყველაფერია.

გარდა ამისა, „თეატრი და ცხოვრება“ ჰერმა შეიფარა კარგი ქართული, ე. ი. ნამდილი სახალხო ენა—

ისეთივე უბრალო, მკაფიო და მარტივი, როგორც ჩვენი ხალხის სული. ესეც დიდი სამსახურია.

ერის კულტურა მარტო აკადემიურ კულტურისაგან არ შესდგება. იგი გაცილებით უფრო ართულია და მრავალმხრივი, ვიდრე ზოგს გვოჩნდა. ამ მხრივაც „თეატრი და ცხოვრება“ თავის საქმეს პირნათლად ასრულებს.

ქინაღაც დამაიწყებელია: იოსებ იმედაშვილი ჩემი ქართლის ნათლიაა. რუსეთიდან რომ დავბრუნდი,—ვლიარებ ჩემს სირცხვილს!—ქართული თითქმის დავიწყებული მქონდა. ბედმა იმედაშვილის წიგნის ლექსში შემიყვანა,

რითი სულდგამლობს

წიგნის გულითა და სინიღისთ მველოცავ უპატივემუღისე ქურ. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციის სალიტერატურო ასპარეზზე მოღვაწეობის 15 წლის შესრულებას.

საქართველოში 15 წლის განმავლობაში სალიტერატურო ორგანოს არსებობა—ის ზღაპრით თუ ითქმება, თორემ სინამდვილეში არ მომხდარა ეს ამბავი. მართალია, ილია ჭავჭავაძის „ივერია“-მ იარსება 25 წელიწადი. მარა წუ დაიფიქვებთ იმას, რომ მან განიცადა კვირული, თვითორი და დღიური გამოცემა, ერთი ამხანაგობის ხელიდან მეორე ამხანაგობის ხელში გადაცემა და, რაც უფრო სასურაძლებოა, ბანკში დაგირავებულ მამულების განცხადებანი უმაგრებდა ვახუშტს ზურგს, თორემ ილია თავის ჯიბიდან განჯეთის გამოცემაზე ერთ გროშსაც არ დახარჯავდა. ის ასეთი პრინციპის კაცი იყო: ორგანომ თვისი ხარჯები და ვასავალი თვითონ უნდა დაფაროს თვისი ხარჯებით.

აქ, ამ პატარა წერილში, მინდა აღვნიშნო, ორიოცეულობის რამდენიმე „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქტორს—იოსებ იმედაშვილს არ დაუბოგავს თვისი შრომა, ენერჯია, ნიჭი და მეცადინეობა ჟურნალის წესიერათ წარმოებისათვის და ცოლმედიან დატვირთული კაცი, მთელი და მხოლოდ ამ ერთი დიდი საზოგადო საქმით იყო ჩაყლაპული. მთელი 15 წლის განმავლობაში, ქართული სერიოზული პერიოდული გამოცემა აწარმოვა მეტისმეტად სუფთათა, ფაქიზათ მველი რეჟიმის და მენწვეიცების დროსაც ისე, რომ ამ მთელი იმათგან სუსისიდეობა და დახმარებანი. ამ დიად ლექსში იყო ჩაბმული მხოლოდ და მარტო ერთად ერთი კაცის პირი, ინიციატივა და გამოცდილება, და საკვირველი ისაა, რომ ეს კაცი იყო სრულიად უქნები და დაბალი, ჩვენი, დემოკრატიის წრიდან გამოსვლი, რომელსაც საქართველოში, ფეოდალთა საქართველოში, მოეღდა სრული განადგურება.

მველი რეჟიმის მტარვალმა მთავრობამ ბევრი ტანჯვა და წაშება მიაყენა კადეც ამ ჟურნალის რედაქტორს,

მოვითხოვე ქართული წიგნები. ერთმანეროს გამოვეცნაურეთ. იმ დღიდან ზნორი სტუმარი გახვდი მისი ლუქან-სამკიბიხელისი. სანამ „ცნობის ფურცელში“ დავიწყებდი მუშაობას, ჩემი ქართულის მასწავლებელი იოსებ იყო. პირველად იმან წაიკითხა ჩემი პირველი მოთხრობა „ჩანჩქრის“ და იმანვე გამგზავნა „ცნობის ფურცლის“ რედაქციამში.

მიხილთ ჯავახიშვილი

„თეატრი და ცხოვრება“

მარა იგი, როგორც უძველესი ალბანეთის ფოლადივით მაგარი მამაცი შვილი, ვერ მოხარა და გასტეხა ამ საშინელმა წაშებამ და გაასტევეული შრომითა და მდღელარე გრძნობებით მუდგა თავის ერთხელვე აჩემებულს საყვარელს კავეციერო საქმეს. კემმაროტათ, ქაჯვთის ციხის აღებას უღრის ამ ერთადერთი კაცის საქვეყნო სამსახური და ღვაწლი...

ამ 15 წლის განმავლობაში, არ იყო ვასაციფირებული საერთაშორისო დიდი ომი, რომელმაც გაანადგურა მთელი საქართველოს არე-მარე და ზედიზედ თავზე დამტყდარამ მოუსაღლომამაც სულ ერთიანად დამამხრა ჩვენი ქვეყანა, საზღაპრით გააძიარა ჟურნალ-გაზეთების საბეჭდი ქალაქი, ბეჭდვითი სიტყვის და, საზოგადოთ, სტამბეში საშუალო საქმესი წესიერი მიმდინარეობა საშინლათ არე-დარია. ასათ-ამწეობათა შომშოლოც გამოიწვია ჯარისკაცთ ყოველდღე გაწვევის საქმემ...

საკვირველია, პირდაპირ ვასაციფირებულაც ასეთ წელიწადებში, რატომ სხვასავით არ მიხურია ამ ჟურნალის რედაქტორმა—გაუტეხელმა კაცმა თვისი ჟურნალი და თავისთ არ გეცეცლა სალიტერატურო ასპარეზს!

მიუიულებლათ, ერთადერთი ცხოველყოფელი, სულის ჩამდგმელი წყარო, რომელიც იოსებ იმედაშვილის სალიტერატურო შრომას აძლევდა იმპულსს და ენერჯიას, იყო ქართველობით, ერთადერთი თანაგრძნობა და საყვარული.

მინდა დაგავჯერო გული, რომ ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს პატეცემული სკრინხელი სამერმისთიაც დაესმარება მას, რომ ეს სერიოზული ქართული ჟურნალი ნივთიერად ფეხზე დადგეს, და ეს კი ფრადია საქირია, რომ მის დარსებულ რედაქტორს გზა სავალი გაუადგუდღეს და მისი სალიტერატურო ორგანოც ნამდვილ, კემმაროტ ვეროპულ სალიტერატურო ორგანოს დაემსგავსოს.

ხომდელი.

ჩვენი გზარალ-ხალოვანნი „თეატრი და ცხოვრება“-ს შესახებ

პატივემუღო ბატონო იოსებ!

თქვენ მიზომით ორიოდ სიტყვა მოგახსენით თქვენი და თქვენი ჟურნალის შესახებ. რასაკვირველია, მე ვერ ვიკისრებ ჟურნალის დირსება-ნაკულუფინებაზედ ლაპარაკს, რადგან ლონე და ცონანდ არ მიმიწვებდა საამისოთ. მხოლოდ მინდა მოგახსენო, რა იყო ჩემთვის თქვენი ჟურნალი და ან რამდენად უწყებდა იგი ხელს თეატრს და მსახიობებს. თქვენი იყავით ჩვენი თეატრის კეთილმყოფელი. სწორედ მაშინ, როცა ჩვენი თეატრის საქმე რაიმე მიზეზით შეფერხდებოდა ხოლმე, თქვენ თვით გა-

კირებული მატერიალურად, მასწინე ჩვენთან გაჩნდებოდა. გვანუგეშებდით სიტყვით, სწერდით და უთითებდით ხალხს ჩვენს გაჭირვებაზედ. აიღებდით, აშხედდით საზოგადოებას, აყვერდით ვულკობას. მეტადრე აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ თქვენ უფრო ზნორად უბედურების დროს იყავით ჩვენთან. მაგალითად: როცა ან ავად გავცხდებოდა ვინმე, ან მოგვიკვეცებოდა რომელიმე მსახიობი... და ეს ხომ ნამდვილი საზოგადო ადამიანის სიტყვისა: თუ უბედურებაში შენთან თავი არ მოგარიდა.

ხშირად მომიკრავს ყური: „რა დავებარია მეც კაცს, რატომ თავს არ ანებებს ამ ჟურნალის გამოცემასო, როდესაც შეძლება ხელს არ უწყობს და მოკრეფილი ფულით აღონაღობსო“, მაგრამ ეს კი არ იცოდა ამისმა მოქმედმა, რომ იმედდაწეილი ამ მოკრეფილი ფულით გამოცემული ჟურნალის შემოსავალს თვითონ კი არ იყენებდა პირადი გაქირავების გასაუმჯობესებლად, არამედ ახმარებდა თავისთანავე გაქირავებულებს. მაიალთად, გზავნიდა ჟურნალს მუქთად სხვადასხვა სოფელში, სადაცკი მოჰკრამდა ყურს, რომ სათეატრო საქმე ეწყობოდა, უგზავნიდა ადგილობრივ მსახიობებს, და ამით გააძლევდა

საშუალებას, რომ გვეკიდნოდა, როგორ მიდის სხვა ადგილებში სათეატრო საქმე, ან სად და ვინ გამოჩნდა აღსანიშნავი ნიჭის მქონე მსახიობი.

პირველად მე ჩემის მხრით უღრმეს მადლობას ვიძღვებთ უსაყიდლოთ რამდენიმე წლის განმავლობაში ჟურნალის მოწოდებისათვის.

გისურვებთ დღეგრძელობას, დაუღადავი ენერჯის შერჩევას, თვით ღარიბი, მაგრამ უფროსხალად უარაგო და მესაიდუმლვე ყველა გაპრეზებული საზოგადო მოღვაწისა

მარიამ საფაროვი-აბაშიძის

საპირიოა თუ არა „თეატრი და ცხომარება“

2 იანვარს 1925 წელს შესრულდა 15 წელიწადი ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს არსებობისა.

ყოველ იქვს გარეშე სარგებლობას ისეთის ჟურნალისა, რომელიც ამ 15 წლის განმავლობაში ეცხობა ხელისუფლების ყოველ დარგს და ცხოვრების მიმდინარეობას ადგილობრივ, სოფლად და მომეტებულად მუშათა შორის. ჟურნალი დაკვირვებული იყო გასულ და ეხლანდელ ცხოვრების მიმდინარეობას და შედეგებისად ვეზრად აწვდიდა ცნობებს ყოველი მხრიდან ყველა მის მკითხველებს. ამ 15 წლის განმავლობაში ჟურნალს არც ერთხელ არ უღალატნია თავის პირდაპირ დანიშნულებისათვის.

ამ ბოლო ხანებში ასეთი ჟურნალის მოთხოვნილება უფრო მატებულია, რადგან მუშა-ხალხის შეგნებაში, გათვითცნობარებაში და ცხოვრების დაკვირვებაში იმატა, შეიგნა თუ რა სარგებლობის მოტანა შეუძლია ადამიანის გონების განვითარებაზე ხელისუფლებას და ცხოვრების დაკვირვებას.

ბევრი ჰაპანწყვეტა აქვს გამოვლილი ამ 15 წლის განმავლობაში ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს დამის ხელმძღვანელს, მის სულსამადგმელს, ქეშმარიტად უნაგარო მშობრემლს, იოსებ იმედაშვილს. ძალიან ხშირად უსახსრობისა გამო შეწყვეტილა ჟურნალის გამოცემა, მაგრამ იოსებ იმედაშვილის თავგანწირული შრომის წყალობით ისევ მალე განახლებულა და ისევ პირნათლად დაუწყევია მიმდინარეობა.

ესლა, როდესაც ამ ჟურნალს შესურულა 15 წელიწადი თავის სასარგებლო არსებობისა—ჟურნალის უახლოესი პატივისმცემელი, თანამშრომელი და მეგობარი მოვალენი არიან ღირსეულად აღნიშნონ ეს ღღესასწაული, რათა მიეტყეს მას საშუალება კიდევ უფრო ფართოთ გაკრეცლებისა და გაუმჯობესებისა, რადგან, ვიმეორებ, სარგებლობა ასეთის ჟურნალისა ყოველ ეჭვს გარეშეა.

ეფ. მესხი.

„თეატრი და ცხომარება“ და მისი ხალგაზნაული

15 წელიწადი საგამოცემლო უღელის წვეა, თუნდაც ერთი ჟურნალის სახით,—ეს ხომ საკუთარი სისხლის წვეთ-წვეთად გაშრობა არის გამოამცემელისათვის, საქართველოში მინც, თუ სხვაგან არა!

15 წლის განმავლობაში სულ ის ვარდიც რომ ჰკრიბო, ისიც კი მოჰქნცავს ადამიანს და ჟურნალის გამოცემაზე ზრუნვა,—ეს ხომ საკუთარი ხელგებით ნარ-ეკალის გლეჯა არის!

15 წელიწადია, რაც ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“ გამოდის. ვის შეეძლო ამის ატანა ასე ობლად, თუ არა ისეთი უჯაათი, ისეთი დაუღვრამელ-დაუღალავი, გამძლე და გამტანი ხასიათის და აპასთანავე თვისი ქვეყნის და ხალხისადმი სიყვარულით ძალა-შემოკრებლის აღამიანს, როგორიც იოსებ იმედაშვილი!

სამშობლო კულტურის აღორძინება, ხალხის გონებრივი თუ ქონებრივი წინსვლა ყოველ ადამიანს—გადამეტებულად არ მიშანია, რომ ესთქეა,—მხოლოდ ისეთი ყაიდის მუშაეთანე წარმოსდგება, როგორიც იოსებ იმედაშვილია.

სხვა იქნებ მეტი ძალით იყოს შეიარაღებული, მაგრამ იგი ამ მეტს არ ხმარებდა ისე, როგორც ნაკლები ძალით სარგებლობს იოსებ იმედაშვილი.

შეადიო ხალხის წაიღიანდ გამოსული, თვისი ხანგრძლივი მოღვაწეობის დროს,—არა მარტო ჟურნალის გამოცემაში,—ის ანეთარებს თავის თავს და აწივე დროს ამ ხალხს აწვდის თვისი ჟურნალის ფურცლებზე გონებრივ და სულიერ საზრდოს.

სწავლობს და ასწავლის!

და ასწავლია კი ძალიან ბევრსა.

აწეობინა თავი ადამიანად—ბევრსა.

წახალისა, ამოადგმევინა ენა, შეაყვარა ხელისუფლება და ხალხისათვის მუშაობა ბევრსა და ბევრსა.

ყველა ამას კი უნდოდა რკინის ხასიათი მისი ხელმძღვანელისა, საქმის სიყვარული და ამ საქმის სარგებლობის რწმენა და რწმენა!

წარველი გულით უფლოცავ ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს 15 წლის ნაყოფიერ არსებობას, ხოლო მის ხელმძღვანელს იოსებ, ისეთსავე დაუშვრეტელ ენერჯის ჩეენი ხალხის სასარგებლოდ შემდეგ მოღვაწეობაშიც.

ნინო ყოფიანი.

„თეატრი და ცხომარების“ თხუთმეტის წლის იუბილეის გამოც

თხუთმეტი წელი ეკლის გზით სიარული... ძველი რეჟიმი, ვერცა გამოამცემლობის სიმძიმე, ყველა ეს გადალახა „თეატრმა და ცხოვრებამ“ და გადალახა რითი, როგორ? შეხედა მას ურეტელი ენერჯის მესაქე, კირ-ვარაში

გამობრძმედილი ხელმძღვინელი. ბევრჯელ შედრცა, შეტორტმანდა ცხოვრებას ტალღებზე „თეატრი და ცხოვრება“, მაგრამ მისმა მესაქემ გადაარბევინა იგი ტალღებზე და კვლავ სწორ გზაზე დაყენა. მან გარს შემოიხეია უკვე სახელმწივე-

ქილი მწერლები, ხალხის საყვარლები, მაგალითად ივ. გომართელი, გრიშაშვილი, შალვა დადიანი და სხვანი და სხვანი. „თეატრი და ცხოვრება“ მუდამ თავს ეგვლებოდა ქართულ თეატრს, ამ ჩვენს საღაროს, საუნჯეს, რომელიც შეადგეუქვია დრო-ჟამში შეიქმნა ქართველებისათვის ტანადი ქართული სიტყვის, ქართული ზნე-ჩვეულებათა შესწავლის, გათვალისწინების. სად იყო სხვაგან ტკბილი ქართული, რუსთაველის ტკბილი სიტყვა; მისი უკვედავი სული ტრიალებდა უჩინრად ჩვენს თეატრში. „თეატრმა და ცხოვრებამ“ პირველმა აღძრა პროვინციაში თეატრების დადგენების საქმე. მართლაც მალე მოედო თეატრები პროვინციას. შემდეგ თანდათანობით პროვინციის თეატრი „თეატრის და ცხოვრების“ ხელის შეწყობით ზრდაში წაივდა, ამ ჟამად თითქმის ყველა დაბა-სოფლებში თეატრებია აგებული, სადაც დრო-დროზე იმართება წარმოდგენები.

„თეატრი და ცხოვრება“ კვალში უღდა ქართულ

თეატრს; არც ერთი შესამჩნევი მომენტი ქართული თეატრისა და ჩვენი ცხოვრების უპასუხოდ არ გაუშვია. დროს მოთხოვნილებას ანგარიშს უწყევდა. მუდამ შერჩეული იყო ნომრისათვის ცოცხალი მასალა, მკითხველის გამახალისებელი და საყვარელი. ამიტომაც არის ჩვენს ხალხს ძლიერ უყვარს „თეატრი და ცხოვრება“.

იღვრებულ საყვარელი ჟურნალი „თეატრო და ცხოვრებაგ“ დიხანას, ენახოს ქართველობას კიდევ შენი 30 და 40 წლის იუბილე!

ჩემი სალამი შენ, ახალი ძიებებისკენ მიმართული! მაგრა დღეებარ ნიადაგზე;

მრავალ-ჟამიერ შენი სიცოცხლე, ჩემო საყვარელო „თეატრო და ცხოვრებაგ“.

სოფრომ მაგლობლიშვილი.

სალამი კალაროსან კაბუქს!
მარიჯან.

პედაგოგიურ-აღმზრდელობითი მხარე

„თეატრსა და ცხოვრებას“ უსათუოდ აქვს თავისი ლიტერატურული ტრადიციები და ჰყავს თავისი მკითხველები. სხვადასხვა დროს ამ მითხველთა რიცხვი იცვლებოდა. ამ ჟამად ჟურნალი, ეკონომიურ გაკვირვების გამო, ვერ გამოდის სტრუქტურულად. ამით აიხსნება ის ვარაუგობა, რომ მკითხველთა ნაწილი მას ვადაცხვია. მაგრამ, სამაგიეროდ, მეორე ნაწილი ამ ჟურნალს ყოველთვის გულდასმით კითხულობს და იქ ეძებს პასუხს ცხოვრების მიერ წაოყენებულ საკითხებზე. სხვადასხვა დროს „თეატრი და ცხოვრების“ ფურცლები ბევრ მწერალს დაუშვებენთა თავისი ნაწარმოებით, მაგრამ ბევრი შემდეგ ჩამოშორებია მას: „თეატრი და ცხოვრება“ ჰინორარით ვერავის მიიზიდავს, რადგან ამისთვის მატერიალური საშუალებებია მას არ აქვს. ამით აიხსნება „დიდი“ მწერლების მხოლოდ კანტი-კუნტით თანამშრომლობა „თეატრსა და ცხოვრებაში“.

სამაგიეროდ ჩვენს იუბილიარ—ჟურნალს ჰყავს მუდმივი ლიტერატურული გვარდია მძალე ნაფიცებისა, დღეს-ქალაქში და პროვინციაშიც; მათში არიან ძველი თეატრალური, გლეხკორები, მუშაკორები, რეპარტიორები, მელექსეები, სცენის მოყვარებები, ქალბები და ვაფები, მოსწავლეები. ისინი სწერენ, სწავლობენ, ისევ სწერენ... ბევრი მათგანი გაიზრდება და „თეატრსა და ცხოვრებას“ იქნებ დროებით მიატოვებს... მაგრამ ჟურნალი ახალსა და ახალს ლიტერატურულ და კულტურულ ძალებს შემოიკრებს, რომლებიც ძველებსა და დიდებს ადვილად შეეცვლიან.

ეს პედაგოგიურ-აღმზრდელობითი მხარეა ჟურნალისა. დღეს მე მხოლოდ ამას აღწერუნაგ.

იანაშანი

15 წელი!

ასობნობიც თვე, ხუთიათას ოთხასი დღე! არც ისე ცოტაა რა!

იმნის განმავლობაში, დიდან-ღამიანა, მშვიდ მწყურვალს, უნაგროთ, დაუღალავთ იმუშაო ისეთ კულტურულ საქმეზე, რომელიც სულიერი კმაყოფილების მეტს მატერიალურად ვერაფერს შეგქენს—არც ისე ადვილი საქმეა.

რედაქტორიც იყო, ხშირათ ასობამწყობიც; ექსპედიტორიც, კორექტორიც, ჟურნალის გამგრეცლებელი—ადვილი სათქმელია...

ამავე დროს ბევრი დანმარების მაგერი ხელს გიშლიდეს, გეშუქრებოდეს... მაგრამ შენ ვერაფერი შეგაშინოს, იმითომ რომ ხალხის სიმპატია შენსკენ არის, იმიტომ რომ შენ თვადიდებული შრომა რც საყვარელი ამ კულტურული საქმისადმი გულწრფელია, სიმართლე შენსკენ არის და რაც უნდა დაიზაროს ის, გამარჯვება ბოლოს მანიც მისია...

„ყველა რომ აკეთებდეს ვისაც რამდენის გაკეთება შეუძლია, ეს ქვეყანა სამთხველად გადიქცვია.“

ვინ რას გიმაძღვს, ვინ რა მოგცა, რომელი უმაღლესი ცოდნით დაგაჯილდოვდეს!

ვინც მეტი ისწავლა, უმაღლესი ცოდნა მიიღო, იმათგანი რომ დღემო ქვეყნისთვის სასარგებლოთ თითო საათს ხარჯავდეს, ჩვენს ბედს ძალი არ დაჰკუფდეს. ყველას ენახება გელანის გზით არაბული ..

შენ კი თავიდანვე იდიავლათ დაისახე ამ გზით სვლა, და ხალხის სამსახური. 15 წლის განმავლობაში განათლების ჩირადღანი გაჰყურია ხელში „თეატრი და ცხოვრება“-ს სახით და სწავლა-ცოდნისკენ, სინათლისკენ მოუწოდებ ყველა ტვირთბამით და მაშვრალთ.

ცხოვრების სარევეთა ახლებე ბრუნდეს და მართალს, რომ ყველამ სისწორით დიხანაშის თავისი სახე!

ყველამ სისწორით შეიცვალს თავისი ადამიანური ვალდებულება—ა ჩვენი მომავალი ბენდიერების ქემპარიტი და უტყუარო ქვაკუთხედი.

აი რას ენახებურებოდა ამ 15 წლის განმავლობაში შენი „თეატრი და ცხოვრება“. აი შენი დღეები. მე გულწრფელად გილოცავ 15 წლის შესრულებას და გულით გისურვებ ყველა მძალე გეგერიას ჩირადღანი სანამ სამოლოათ არ მიიღვე დიად მიზნს, რომელიც თავიდანვე დაუსახავს შენს ჟურნალს „თეატრი და ცხოვრება“-ს. კვლავ ჩემს უღრმეს და გულითად სალამს გირძღვნი და უღალავო უნაგრო მუშაკო.

ს. რეზინიძე

„თეატრი და ცხოვრება“ ჩვენთა უიჰრთა შვერამთქამელია.

კომანდო გოგელია ჩემს ბინაზე იყო. ერთხელ ამ ჟურნალის ნომერი შევეუბნე ოთახში და ჩემს პატარა მოთხრობაზე მივეთითე.

—კარგია, მაგრა...
—და მომიყვანე საერთოდ ჟურნალის დანიშნულებაზე, მიმართულებების აუცილებლობაზე და სხ.

—ამ ჟურნალს კი სწორედ ერთი ვარკვეული გზა არა აქვს და იქნებ ეხლა ეს საქიროც იყოსო...
—დიახ, ეუბასუბე მე;...
...ვინდა და სად სთქვას სულს ეს აუცილებელი კითხვა: მოსპეთ ზღუდებში, მოსპეთ ჩარჩოებში, რომელშია აუცილებლად უნდა ჩასტყდეთ თქვენი გრძობა-ფიქრები. სად და როგორ მოხერხდეს ლალი სიტყვის თქმა, განც-

დათა უშუალო, უშუალო გამომდევნება, გულის და სულის გადაშლა მკითხველ საზოგადოების წინაშე?...

უნდა ყოფილიყო და არის კიდევაც „თეატრი და ცხოვრება“, სადაც ადამიანი სულს მოთქამას, აქეთ იქით არ იყურება და ყოველ სიტყვას არ შეუფარდებს ამა თუ იმ დოღმას.

ეს იყო და ეს არის ამ ჟურნალის ღირებულება და ნაკლები, იმისდა მიხედვით ვინ რას ეძებს და როგორ უყურებს მწერლობის დანიშნულებას.

ბევრს მისცა ბინა და საშუალება „თეატრი და ცხოვრება“-ში გამოსულიყო სამწერლო ასპარეზზე და თავისი წვლილი შეეტანა ჩვენს ლიტერატურაში. ასეთივე უნდა იყოს იგი მომავალშიც.

ლ. ცაგარელი

დღევანდელ იუბილეს გამო

დღეს 15 წელიწადი სრულდება, რაც არსებობს ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“. ამ დროის განმავლობაში მას ბევრი დაბრკოლება და ვაივაგლახი გამოუტყლიდა, ბევრ ქართველს გადაუვლია მის თავზე, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ჟურნალი დღესაც გამოდის გამშვენიერებული და განახლებული სახით, რაც დიდ გამარჯვებად უნდა ჩათვალოს მის სკოლისჩამდგმელ იმედაშვილს:

მთელს საქართველოში, ეს ერთად ერთი ჟურნალია სათეატრო დარგში; ამ ჟურნალის წყალობით ვტყობთ ბილით სამშობლო სცენისა და ხელოვნების ავარგს და გვეხმარება ყველაფერი, რაც კი ზღბდა ჩვენი თეატრის გარეშე.

„თეატრი და ცხოვრება“ წარმოადგენს სარკეს, რომელშიაც ვხედავთ ყველა ჩვენი ხელოვნების შემოქმედთა, სცენის მოღვაწეთა და მის დამამშვენებელთა სახეებს.

გარდა თეატრისა ჟურნალში არის სხვა განყოფილება—პოეზია, მუსიკა, ქანდაკება და საზოგადოებრივი ცხოვრება, რაც უფრო საინტერესოდ და სასურველად ხდის ამ ჟურნალს საზოგადოებისათვის.

იმედით უნდა ვიქონიოთ, რომ მკითხველი საზოგადოება ღირსეულად შეხედება დღევანდელ დღეს და დააფასებს მისი მოკირანახულის ანაგს ამ ჟურნალის არსებობისა და ხელმძღვანელობისათვის.

მუშა ნიკო ასლამაზაშვილი

„თეატრი და ცხოვრება“ რას ემსახურება თეატრი და ცხოვრება

ხუთმეტე წელიწადი შესრულდა რაც ეს სათეატრო ჟურნალი არსებობს.

ეს ერთადერთი ქართული ჟურნალია დღეს, რომელმაც გამოიარა მრავალი გიგანტური პერიოდები და სპექტაკლი სახით, მტკიცე სულით და ცოცხალი აზრით მოაღწია დღევანდელ ხალხსონურ, მუშურ-გლეხურ ხელისუფლებამდე.

ჟურნალი მოწემა ძველი რეჟიმის მუხანათობის... ძალმომობის... პირველი რევოლუციონური ნაბიჯების დამარცხების... ჩვენი ქვეყნის აწიოკების და რეჟიკის თარეშის...

ყოველივე ეს მოისპო, დაემხო და დღეს ჟურნალი ეგმება თავისუფლებას როგორც სამწერლო ისე სამოქალაქო ასპარეზზე...

ჟურნალის ხანგრძლივი არსებობა და მისი საზოგადოებრივი დამსახურება, სასენებით მიეწერება მისი დამატარებლის ოსებ იმედაშვილის ღვაწლს, დაუღალავ შრომას, ენერჯიას და საქმისაღმა არაჩვეულებრივ სიყვარულს...

ჟურნალი როგორც თავისი სახელწოდებით ისე მოღვაწეობით აკავშირებს ორ დიდ მოვლენას—**თეატრს და ცხოვრებას.**

მათადაც თეატრი განუყრელი, პირმშო შვილია ცხოვრების.

ის არის მისი გამოხატულება, მისი სარკე...

მართალია, ზოგი ამ შეხედულებას არ იზიარებს.

თეატრი მათის აზრით დიდ კრიზისშია... უკან ჩამორჩენილი... ვანიციდის რგერეს...

თეატრი, მათის აზრით, ცხოვრებას უკან კი არ უნდა მისდევდეს—წინ უნდა უსწრობდეს...

არა კმარა, რომ თეატრმა გვაჩვენოს ის, რაც ჩვენს გარშემო არის, რასაც ვხედავთ. მან უნდა მოგვცეს ახალი რამ, უხილავი, ჯერ შეუცნობელი...

მოღერინიში... შტეინახის ცდები... ახალი თეორია... იხ საით უნდა მიიწევედს სათეატრო ხელოვნება. ჩვენ ყოველგვარი სიბოლის მომხრე ვართ, რომელიც კი ხელოვნებას საერთოდ და თეატრს კერძოდ წინ წისწევს და გამოაღებდა.

მაგრამ თეორიებში ყველაზე უდიდესი თეორია ცხოვრების სინამდვილის გაგება და შეხმენება არის.

შეიძლება ზოგიერთს თეატრი—როგორც ცხოვრების სარკე აღარ აკმაყოფილებდეს?

შესაძლებელია ცხოვრების სიყვარვეს „უსარკოდაც“ კარგად ხედვას?...

კეთილი! მას საუცხოო შორსმჭვრეტელი და საღი მხედველობა ჰქონია! მაგრამ, ხალხი, მასსა?!

მისთვის სცენა არის ის გამაიდრებელი მუშა, სადაც იგი ხედვას ცხოვრების სიყვარვეს, მისი დიდებითი და უარყოფითი ნაწილებს, ერთად—მთლიანად აკინ-

ძულს მხატვრულ ხელოვნებაში... ხედავს წარსულს... ახლო განვილი დღეებს... აწმყოს...

აქ იწყება მისი მონაწილეობა თვით ცხოვრების მოვლენათა შეფასებაში, ნაკლისა და ღირსების გარჩევაში...

მოაცილეთ, ან შეასუსტეთ ეს ძირითადი, აღმზრდელი მნიშვნელობის როლი სცენას, დააკისრეთ მას რაც მის პირდაპირ დანიშნულებას არ შეადგენს, გაგზავნეთ იგი ეფექტებისა და ილიუზიისაკენ და თქვენ დარწმუნდებით, რომ თეატრი ასცდება თავის დანიშნულების გზას—და მივიღებთ სანახაობას, შესაძლებელია, სასაოფეროს თეატრისათვის მაგრამ ნაკლებად გამოსადგეს კეთა-გონებისათვის...

სანახაობა—ილუზიის სფეროში თეატრს დაუძლეველი მეტოქე გამოუჩნდა. ამ მხრივ თეატრ-კინოს მიღწევანი კოლოსალურია...

თეატრმა უნდა შეირჩინოს დინჯი, სალი და მხატვრული გემოვნება, როგორც ხანგრძლივი, უტყუარი და მარადიული.

მისი სახე უნდა იყოს, სახე ცხოვრების სინამდვილის გამოხატულები, რომელიც წარუშლელ კვალს სტოვებს მაყურებლის ფსიხოლოგიაში...

ამ მიზნის განხორციელებას ემსახურება წარსულსა და მომავალში ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“.

ჯაფარი-ფაშა.

მუშა-მწერალთა ალგორღელი

(„თეატრი და ცხოვრება“-ს 15 წლის არსებობის გამო)

1910 წლის დიწყო „თეატრი და ცხოვრება“-მ გამოსვლა, რომელსაც უკვე შეუსრულდა ხუთმეტი წელი.

ეს ხუთმეტი წლის არსებობის ხანა ოკროს ასოებით აღსანიშნავია, რადგან დაბადებითვე მკალით საესე

ნალს ოკროს აკანში ნაწვენს, რწვეით, ტბილის ნანი-ნით, ნელნელა ზრდიდა, ნელნელა აღამაზებდა, ნელნელა თავის არსებობის სულს უღვამდა და აი, ამ ხუთმეტი წლის თავზე, ჩვენს თვალწინ ვხედავით, უფრო გამშვენიერებულს, გაღამაზებულს, სიცოცხლით საესე მის ლამაზ სახეს და როგორც ხელოვნების ჟურნალმა, ვასო აბაშიძის და ნებიერიძის ჟურნალ „თეატრი“-ს შემდეგ, ჩვენი ქვეყნის ასპარეზზე, პირველი ალავი დაიკარი.

ნ. იმედაშვილი და მისი ცოლი მისი ანდა ნიკოლოზ შურლის ასული

მგელი სახალხო თეატრის სცენის მოყვარე, რომლის ფიქტიური ხელმოწერილია გამოვიდა ჟურნალი 1914-1916 წ., როცა იოსებს, როგორც კატარვა გადაწყვეტილს, მგელის მთავრობისგან უფლება აყრილი ჰქონდა.

გზა ჰქონდა, ათასი დღეპირი წინ ეღობებოდა, სიკვდილს უქადა, მაგრამ ცოცხლებოდა.

არც ერთი მესვეური არ გაზედადა ასეთ დიდ საქმის ცარიელი ჯიბით დაწყებას, როგორც ამ მესვეურმა, ამ მესვეურის ღიღსულოვნებით ვაბედულობამ და საქმით გატაცებულმა სიყვარულმა; ყოველი მვეწროება და ქარცეცხლი გმირულად დასძლია, ამ თავის საყვარელ ჟურ-

„თეატრი და ცნობიერება“-ს რამდამტორ-გამომცემლის იოსებ იმედაშვილის შვილიაი:

შალვა, გაიხო, თამარ, ქეთევან, ნინო და დარნაოზ, რომელიც (დარნაოზის გარდა) ჟურნალს ჰქვდენ, ჰყვარდენ, ხელის მომწერლებსთვის საფოსტით ამაზდებდენ და სს.

ეს ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“, მუშა მწერალთა ერთადერთი ორგანო იყო, რომელმაც თავისთან შემოკრიბა, როგორც ახალგაზრდები, ისე უდიდლომო მუშა მწერლები, რომელნიც ერთად წამაქიღროვა, შეაკავშირა და ამით მათ მოუმზადა ნაყოფიერი სამუშაო ნიადაგი.

ეს ჟურნალი იყო მუშა მწერალთა ერთგვარი შკოლა, იმათი ნაწერები პირველათ აქ იბეჭდებოდა. ამ ჟურნალით იწყებოდა მათი სასაპარეზო მოქმედების დაწყება,

რომელიც არა ერთი და ორი მუშა მწერალი გამოუზრდია ენერგიით და ნიჭით სასუქს.

იმედი მაქვს, მომავალშიც ამ გზას მხარს არ აუქცევს და ისევე ენერგიით ჩაუნერგავს სიყვარულის ვარდს გულში, როგორც აქამდისინ.

ეს ჟურნალი ყველას საყვარელი შეიქმნა, ყველა დახმარე თვლით უქქებოდა, საქმის სიყვარულით, ყველა მკითხველი დახმარებას უწყევდა, თუმცა ეს დახმარება ზღვა-ში წვეთი იყო, რასაც, იმედი უნდა ექონებოდნენ, მომავალშიაც

თავის კეთილ მზრუნველობას არ მოაკლებენ და ამით შეღავათს მისცემენ მის მესყუერს საქმის კეთილად დაწყებაში.

ვაშა მის მესყუერის დიდ ენერგიას... უსუსურვებ გამარჯვებას, რომ მისგან დაწყებულ საქმეს სასურველი ფრთები გაეშალა, უფრო გაღამაზებით, გამშვენებებით, აღამაზებდეს, ისედაც გაღამაზებულს, აყვავებულს, თვისი ქვეყნის მთის კალთებს.

დ. გაბრუაშვილი.

სალამი მსხსნალებელ „თეატრი და ცხოვრება“-ს!

მე თუმცა ეროვნებით სომეხი ვახლავართ, მაგრამ ქართული ენა ისე მიყვარს და მიღირს, როგორც ჩემი დედაცაა. და ეს ასეც უნდა ყოველთვის, ეს ბუნებრივია, ვინაიდან ძველი მოქალაქე, მამა-პაპით საქართველოში დაბადებულ —აღრისდილი და ქართულ ენაზე მოლაპარაკე ვართ (მე, მამაჩემი და პაპაჩემი რომელ ოთახშიც დადებ-დებულყავი, ახლაც იქ ვცხოვრობ). მაგრამ ქართული სწავლა-ქი არასდ არ მიმიღია. მხოლოდ ქართულ მწერლობას და ლიტერატურას ისე ვიცნობ, როგორც ჩემს მშობლიურ (ესე იგი სომხურ) მწერლობას და ლიტერატურას. მიყვარს ეს ორი ენა ისე, როგორც ნამდვილი მშობლები, ეტერფი მათ, და ეს ტრუფილი წმინდაა და ძლიერი. მათგან ვერც ერთს ვერ გავცვლი ერთმანეთზე და სხვაზედ ხომ სულ არა —რასაკვირველია. და ეს ქართული მწერლობის სიყვარული ჩემში ჩაინერგა „თეატრი და ცხოვრება“-ში, იმ ჟურნალში, რომლის არსებობის 15 წლის ზეიმსაც ვხდილობ, ვიდგნასწულაობთ დღეს და თანაც ვლოკავთ იმ დიად დღეს, რა დღესაც დაარსდა ეს ნამდვილი ხელოვნება და ხალხური საქმე.

თეატრი და ცხოვრება... ესე იგი თხოვნება და ცხოვრება, ლამაზი და თანამედროვე სახელი, რაშიც ზე-მოიხიბება ყველაფერი. და „თეატრი და ცხოვრება“-ში განა მარტო მე შემაყვარა ქართული მწერლობა, თეატრი და მისი ძვირფასი მუშაქანი? არა, ბევრი ახალგაზრდა შეჰყვარდა მას და თავის ბუდე გაუყვებოდა მის თბილ ფრთების ქვეშ, ბევრი აყვავებულა კოკორი მის ტურფა ბაღჩაში.

„თეატრი და ცხოვრება“ თარაა ქართულ ლამაზ პოეზიისა, „თეატრი და ცხოვრება“ სული და გულია ქართულ თეატრისა, რომლის წახალისებით და დაფასებითაც ბევრი ნორჩი ძალა, ბევრი სცენის მუშაქანი გამოიღვარან, დაუმსახურებიათ სიყვარული და გამბიარან საზოგადო მოღვაწე.

დიდი ამაგი აქვს და დიდი ღვაწლი მიუძღვის „თეატრი და ცხოვრება“-ს აგრეთვე პრეზიციის, დაბა-სლოფების სასცენო საქმის აყვავებაში და წინსვლაში: „თეატრი და ცხოვრება“-ს ყოველთვის დიდი ყურადღება

მიუქცევია სოფლისკენ... აი ის სახელი და საქმე, რომელიც დღეინდღელ საკითხთაგან ერთი უპირველესია.

„თეატრი და ცხოვრება“-მ ამ თხოუმტეი წლის განმავლობაში ის დიდი გაჭირვება და ვი-ვიგახიბი გასწავია, რისც, როგორც ვიცით, არ შესწირება ქართული არც ერთი ჟურნალ-გაზეთი, მაგრამ მან მაინც თავისი ბელადური მზნეობით, ყოველთვის დაუღალადათ სწია თავის მძიმე უღველი და არაფროს თავი არ დახარა არავის წინაშე. აგრეც უნდა ყოფილიყო.

თხოუმტეი წელიწადი...

თქმა ადვილია...

მაგრამ ვინც-ქი იცის ამ თხოუმტეი წლის ჭირ-ვარამის ისტორია, ალბათ მას ისიც ეცოდინება, თუ რანაირი ნარ-ეკლიანი გზა გამოიარა „თეატრი და ცხოვრება“-მ და მისმა დამაარსებელ-ხელმძღვანელმა, ყოველად პატივცემულმა იოსებ იმედაშვილმა. მაგრამ „ჭირ-საც ვაძლავა უნდაო“, ნათქვამია, და ეს ხალხური ანდაზა გამართლა იოსებ იმედაშვილმა; მან თავის გრძნობით აღსასუქ გულით, მტკიცე და გამძლე სულით გადალახა ყოველივე დაბრკოლებანი, გაიარა ეკლიანი გზა, და ავიდა, მიაღწია იმ მთას, რომლისკენაც მისწრაფოდა იგი, და რომელსაც ჰქვია სინათლე, სიპართლე და ხელოვნება... დღეს იგი დგას მთის მწვერვალზე გამარჯვებულნი, ხელოვნების დროშით ხელში და იქიდან პირნათლივ გაიყურება აღმოსავლეთისკენ, საიდანაც ტურფა რიჭრაქის ნაქცეობიდან, ახალად ამომავალი ნახა მზის წითელი სხივები ღიმილით უშხერიან მას და უგზავნიან მზურვალე კოცნას... და, აი, დღეს მეც ჩემს მცირე ხმას ვუერთებ სხვა მრავალ ხმებს და მათთან ერთად მაღალის ხმით შევიძახი:

სალამი ხელოვნების ტაძარის მცველ „თეატრი და ცხოვრება“-ს!

ვაშა მის დამაარსებელ ამავდარ იოსებ იმედაშვილს... მჭერი და მეგობრული კოცნა მის თორად მოსილ შუბლს...

სურენ ავჩიანი.

რას ემსახურება „თეატრი და ცხოვრება“

ბევრი რამ ცვლილება ხდება კაცობრიობის ხანგრძელ ცხოვრებაში ყველა დარგის ისტორია ჭკრი ტემპით და წელის ნაიჯივით მისდევს ამ ცხოვრებას; მაგრამ სანამ ისტორიის სამსჯავროს წინაშე წარსდგებოდეს, ჯჯამი ვანვლიოსა, „საქიროა უფრო ახლო მეთვალყურე, გუშავი, რომელიც ერის დამ მის მოქმედებას შეაძალოებს, ეს შუამავალი იმდენად საჭიროა ხალხის შემოიქმედების პროგ-

რესისთვის რამდენადც საჭიროა ისტორიისთვის უტყუარი მასალო.

ამ მხრივ დიდ როლს თამაშობს ჩვენს ხელოვნებაში და სპავტროს ადგილიც დაიჭირა, არა მარტო ჩვენის საზოგადოების გულში, არამედ ყველა იმ მოქალაქეთა შორის (განურჩევლად ეროვნებისა), რომელიც მოსახლეობს ორ წინაკოტს შორის, ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ში.

ვისაც აინტერესებს თავის ერის ხელოვნება, განურჩევლად მიმართულებისა, ყველა იცნობს ამ ჟურნალს; ვინც თავის თავს სთვლის ხელოვნების პირისუფლად და მოტრფიალეთ, გინდ „სპეციალ“ იყო ყველა ცდილობს ამ ჟურნალისთვის გაიღოს თავის პატარა წვლილი: მოგონებებით, მგობრული რეცენზიით, ეპიზოდებით სოფლის ან მუშა ხალხის ცხოვრებიდან, რომელიც შეეხება ხელოვნებას და სხვადასხვა. სწორად ხდება, ვკითხულობთ ამა თუ იმ ავტორის ნაწარმოებს, ან სადმე გამოჩნდება ახალგაზრდა კომპოზიტორი, ლოტბარი, რეჟისორი, მსახიობი და სხვა საზოგადო მოღვაწე, მაგრამ ან სულ ვერ შევხ-

იოსები მაინც მედგრად წინ მიდიოდა და საზოგადოებას აწვდიდა ძვირფას მარგალიტების ასობებით მოქარგულ ჟურნალს. არა ერთხელ მინახავს იოსები დაბა-სოფლების თეატრებში, სადაც ლექციებს უკითხავდა და მსწრე საზოგადოებს. შეებდავს კრებას, ასწონ-დასწონის და შესაფერი და გასავევ ენით, მამაშვილურად, გაასება ხელოვნებაზე. მაშ ეს ღვაწლი არ არის? ეს არ აყავრებს ხალხს ხელოვნებას? სასურველია და საკირო გვეყავდეს ამისთანა ბევრი „იოსები“, იარონ საქართველოს დაბასა და ყრუ სოფლებში, უკიოზონ ლექციები ხელოვნებაზე, სანამ აღერე და ჯერ კიდევ არ გამქარა ხალხის გულში ხე-

„თეატრი და ცნობრების“ ამჟამოთა ჯგუფი

(მუშა რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი)

პოლიგრაფტრების მე-2-არე სტამბის მუშები

ღვანან მარჯანიანს მარცხნივ: გობეჩია ვლ., თოხაძე მაქსიმე, ჩიჩუა ს., ინასარიძე ი., გოჯაძე ივანე, დარჩივი ე. (ამებ-ძაი), თამაშვილი მ.; სხედან მერე რიგში: ბალდასაროვი მ., გველდანიანი თ., ბაინდუროვი გ. (სტ. გამეფ.—სტეპის მოყვარე), იმედაშვილი იოსებ (რედაქტორი), გოჯაძე მანასე (ცოფ. კატოლელი), გოჯიაშვილი მ. (ადილეკომი), გასარიანი ს. (მბეჭდავი); პირველ რიგში: ვარათანივი რუბ. (ამინძაი), მიქელაძე ივანე, ბარბუღარივი მ., ხაჩატუროვი ს. (ფუქტორი).

დებით მას, ან არა და ძალიან იშვიათად, რომ „თეატრი და ცხოვრება“ არ არსებობდეს. საკმარისია გადავხედავთ ხსენებულ ჟურნალის ფურცლები და აშკარად დავინახავთ სასურველ პიროვნებას.

რაკ შეეხება ჟურნ. „თეატრი და ცხოვრება“—სწინშენელობას, ამაზე ვაერცლებოდა ზედმეტად მიმანჩია, რადგან ყველა ჩვენებამა კარგად იცის, თუ რა სამსახურს უწევს ეს ჟურნალი თავის გულწრფელობით ჩვენს ხელოვნებას. მაგრამ მარტო წერა და აწყობა არ ემართა, აქ საკიროა ხელმძღვანელიც. ამ მხრივ დიდი ღვაწლი მიუძღვის მის რედაქტორ-გამომცემელს სახალხო ლექტორს იოსებ იმედაშვილს. დღიდან ჟურნალის დაარსებისა დღემდე მას (იმედაშვილს) არ დაუზოგავს არაფერი. მისი ენერგია დღითიდღე კავდება; მიუხედავით ყოველივე დაბრკოლების, რომელიც ამ ჟურნალს აღმოუფერას უქადდა,

ლოვნების ლამპარჯ თორემ ცოტა ხანიც და დავემსგავსებთ იმ ერს, რომელიც გადავგვარებულა და რომელსაც დაუკარგავს თავის სიამყე.

ამ მხრივ დიდი სამსახურს გვიწევს „თეატრი და ცხოვრება“...

ამ წლის ივნისის 1 „თეატრი და ცხოვრება“ იხდის თავისი ხუთმეტრი წლის არსებობის დღესასწაულს. უფსურვებ კიდევ დიდხანს არსებობას, რომ ჩვენი საზოგადოება ყველგ მოეხიბლოს და დაეტკოს იმ პატარა აზრთა სხვადასხვაობით, რომლის გატარებასაც ეს ემსახურებოდა და ემსახურება.

ვაშა და გამარჯვება მის შესყურს და დაულოავ მუშას ი. იმედაშვილს, გამარჯვება მის თანამშრომლებს და იმ პირთ, ვინც ამ ჟურნალის ბედობალოს იზიარებს.

გ. სვანიძე

„თეატრი და ცხოვრება“ გზაპირაზე

ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“ ერთად ერთი ძველი ქართული პერიოდული გამოცემაა, რომელშიც თავის არსებობა პირნათლად მოიპოვებს ჩვენამდის. იგი დიდს 15 წლის თავს დღესასწაულობს და განა არ დამსახურა მან ეს?

განვიღო გზაზე არა ერთი და ორი მათრახის სიმწვავე გადიტანა მან თავის ზურგზე. ახლო წარსულშიც იცნა ასეთი სიმწვავე. მაგრამ იგი თავის მდროულად ჯიუტად და შეუვალიყო. თავდატყობი იერიშებით და მათრახები სუსტნი გამოდგნენ ტვირთებით იმ თბილ გრძნობებით და ალურსთან, რითაც მას დაბადებიდანვე ამხნეებდნენ ჩენი ბუმბერაზი აკაცო, ვეპა და მთელი თანამდროვე მოწინავე მწერლობა და დღესაც, როდესაც იგი განსარტყელი გზით ხალხს საკეთილდღეობა მიიღობის წინ, მის ფურცლებს ამხნეებენ მთელი ოჯგი საუკეთესო ძველი და ახალი დრამატურ-მსახიობთა, ბელეტრისტებისა, პუბლიცისტებისა, მუსიკოს-მხატვრებისა, მგონებისა და მუშა-მწერლებისა, —ნამდვილი ხალხის მეგობრებისა, რომლებმაც შეჭქნეს და ჰქნიათ ჩენი ერის კულტურისა.

თუ ზოგიერთი ძველი ქართული პერიოდული გამოცემები მხოლოდ „რჩეულია“ სამწერლო ასპარეზად იყვნენ გადატყეულნი, „თეატრი და ცხოვრება“-ს კარი იღმა იყო მუშა მგოსან-მწერლებისა და ახალგაზრდებისათვის. ბევრმა პირველად მასთან აიღვა ფეხი და გაიკვლია გზა. ბევრმა ძველმა, უკუღმართობით გულგატეხილმა, მწერალმა ახლად მოჰკიდა ხელი კალამს, ჟურნალის თანაგრძნობით გამხნეებულმა.

რამდენადაც ცენტრი კულტურულ საქმიანობით და მორბული იყო პროვინციასთან, იმდენად „თეატრი და

ცხოვრება“-ს მთელი ყურადღება მიექცეული ჰქონდა უკანასკნელისაკენ. მან განათხზუნა იგი. შეაყენა ხელოვნების ყველა დარგზე და შეაგუნა ის შეაგუნა პროვინციის ყველა კუთხეებში თეატრების მოწყობის აუცილებლობა.

„თეატრი და ცხოვრება“-მ ახვანდა ფარდა იმ უჩინარ საზოგადო მოღვაწეთა გაღვრეიას, რომლებიც თავის თავაზიანობით სრულიად უტონზნი იყვნენ, მაგრამ დიდს საზოგადო საქმეს კი აკეთებდნენ ერის საკეთილდღეოდ.

იგი მუდმივი და ერთგული გუშაგი იყო და არის ჩენი ყოველდღიურ ღამეში წარსულის ისტორიული მოგონებებისა, რომლებსაც მოგონებით, თავის დროზე გამოიხსურებოდა იმხვედნება თავის ფურცლებს.

მან შეჭქნა წარსულში, ვრცელი გაღვრეია ჩენის ქვეყნის, მეზობლების და უცხოეთის კულტურის კირისუფალითა პორტრეტებისა.

თუ მორალურად „თ. და ც.“ წელგამართული გრძნობა და თავს, 15 წლის განმავლობაში იგი ნდობითა და მუდმივად ხელმოკლეობას განიცდიდა. მაგრამ ასეთ გაჭირვებასაც ყოველთვის თავს ახვედა და დღესაც ამ მდგომარეობაში ჩაყენებული გაორკეცულის ენერგიით განაგრძობს საყვარელ საქმეს.

ცხადია, მამ ღირსეულად დაუშინახებია მას ხალხის სიყვარული და თანაგრძნობა და ეს მისი იშვიათი ისტორიული დღე შესაფერის ღირსებურ უნდა აღინიშნოს.

ა. ციხისთავი.

„თეატრი და ცხოვრება“ და იოსებ იმედაშვილი

15 წლის განმავლობაში ჟურნალის არსებობა და ისიც ასეთ სიძვირის და სიღარიბის დროს, სწორედ საკვირველი რამ არის.

საკვირველია, მიტომ, რომ მას უძღვება და სცემს კაცო, რომელიც მოკლებულია ყოველგვარ სახსარს და რომელსაც ამავე დროს მრავალრიცხოვანი ოჯახი ახვევია ვარს.

მართლაც ვატყობთ უნდა გიყვარდეს შენი საქმე, რომ შესძლო ათასგვარ დაბრკოლების დაძლევა და თავის დახვეწა; სხვა რომ ყოფილიყო ამოდენა ხანს, ეციე არაა, წაბნობილებდა, ხელს ჩაიჭედდა და ჟურნალსაც თავს განაწეებდა; მარა იოსებ იმედაშვილი, თავისებურ გახეზურის დაინებით და ვატყობთ კვლავ თავის გზას ვანგრძობს და მისი ჟურნალიც კერა და კერა გვევლინება ხოლმე.

როდესაც საზოგადოებრივ მოღვაწეობის სფეროს რამოდენიმე მანძიკ ვაივლი, ოდნავ უნდა შეჩერდე, უკან მოიხიბე და ვადალოლო თვალს, თუ რა ვაგაქმენია ან რა ვიმუშაინა ამ ხნის განმავლობაში; ასე ვსთქვათ ერთნაირი „რევიზია“ უნდა ვუკეთოთ თავის ნაშრომწარს.

ამ მხრივ კი, დიდ საქმეს ასრულებდა „თეატრი და ცხოვრება“ და მისი რედ.-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი; ამ მიმართულებით ეს უშუაშა სწორედ რომ დაუფასებელი არის.

ყველაზე უწყისი, თუ რა მწელი არის პირველი ნაბიჯი საზოგადოებრივ ცხოვრების ასპარეზზე, უფრო მეტად კი მწერლობის სარბიულზე.

რა თქმა უნდა, ყოველთვის შერჩევაა საჭირო ამა თუ იმ ნაწარმოების მიმართ, მარა ზოგჯერ ისეთ რასმეს იწუნებენ, რაც იგი დასაწყენებელი, ყოველ შემთხვევაში ითავადა, რომელსაც თუ არის ახლად სდამენ ნაბიჯი მწერლობაში და საზოგადოთ ხელოვნებაში. ასეთ შემთხვევაში გული უტრფელება და სამუდამით იკარგება ისეთი ნიჭიერი, რომელიც შემდეგ თუ იცის, იქნებ უდიდესი მწერალიც კი გამოსულყო ის. მსოფლიო ლიტერატურის ისტორიაში მრავლად არის აღნიშნული ასეთი ფაქტები, მაგ. ინგლისელთა სიამაყეს ბაირონს, როდესაც მან პირველად ეტყვის წერა დაიწყაო, მწარე დაცივით შეხვდნენ და ერთი იმ დროინდელი კრიტიკოსი მას უწოდებდა „დაუპატიებელ სტუმარს პარნასის ბაღში“; მარა ამაყი ინგლისელი არ შეკრთა და მანაც განაგრძო თავისი გზა და იქცა მთელი კაცობრიობის სათაყვანებელ მწერლად.

ასევე წველებით ვაიყავა მწერლობის გზა რუსთა ცნობილმა მწერალმა ლიონიდ. ანდრეევმა და მრავალმა სხვებმა.

იოსებ იმედაშვილი კი ამ მხრივ ახალგაზრდობას მფარველობა უწევს და გულგამოვლილით ეცემა; ათავსებს მათ ნაწარმოებს ჟურნალში და თან ამხნეებს და აქეზებს მათ. მრავალმა ჩენმა ნიჭიერმა მწერალმა მის ჟურნალში მოიხილა ფეხი და მიიღო, ასე ვსთქვათ, „მწერლობის ნათოსრფება“.

მეორე-ელა ჩენში ბევრს ლაბარაკობენ და ჰკობდებენ სახალხო სიმღერა-გალობაზე, ზებირსტყეობაზე

და სხ., რომელნიც თანდათანობით იკარგებიან და დაიფიცებები ეძლევიან.

იოსებ იმედაშვილი, მეტადრე ამ ბოლო დროს ფართო ადგილს უთმობს თავის ჟურნალში ამ საკითხს, რაც ფრიად სსსიაოფონო და სსსარგებლო მივლენათ უნდა ჩაითვალოს.

ჟურნალში ხშირიათ ვხვდებით წერილებს ცნობილ ხალხურ მემუსიკეთა, მოცეკვავეთა და მოსიმღერეთა, როგორც არიან მაგ., ცნობილი მეთაე ა. სახანშაშვილი, ქართულ ცეკვათა ნიჭიერი შემსრულებელი ალექსიმე, დასავლეთ საქართველოში განთქმულ სახალხო მომღერალი ილიარიონ ჩავლეშვილი და სხ.

„თეატრი და ცხოვრება“ ლიტერატურული სტუდია.

სადაღაც უყრი: მოგვარი არის თუ არა საჭირო ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს არსებობაო?

რასაკვირველია, ასეთ შეკრები თვით ის ფაქტი აძლევს პასუხს, რომ ხსენებული ჟურნალი აშდენი წლებს განმავლობაში არსებობდა და არსებობს, მიუხედავად იმისა, რომ მისთვის არავის არავითარი სუბსიდიაც არ უძლევიდა და არც აძლევდნ.

ახლა შეუდგეთ იმის შეფასებას, თუ რამდენად ნაკოფიერი იყო მისი არსებობა და არის დღესაც. დაიფიყოთ მოგონებებიდან.

როდესაც წამოვიზარდე და ცხოვრება გავიცანი თავისი მრავალი უარყოფითი მხრით, ამ დროს ჩემი სულის დასაყრდენი შეიქმნა მხოლოდ მწერლობა, რადგან ყოველ ლიტერატურულ ნაწარმოებში ვხედავდი უსაბოთლობის კიცხვას, სამართლიანობის აღიარებას, და ჩაგრულის გაბრძნაწილებას. მეგონა მწერლები არაჩვეულებრივი ხალხი იყვნენ და რასაც სწერდნ, ცხოვრებაშიაც თვით ყოველივე მას ასრულებდნ. ამიტომ მიზიდავდა მწერლობა და რადგან ბუნებრივ, როგორც პიროვნება, სწორედ ასეთი ვიყავი, გადაღწევიტე აუცილებლად გავმზადარიყავი მწერალი. შევიძინე აკაკის, ილიას, ვეაფშაველასი, ნინოშვილის და სხვათა წიგნები და შეუდექი გულმოდგინეთ წერის ტენიციის და ფორმის შესწავლას. დაეწაწე მთელი ჩემი ახალგაზრდული ენერჯით. შეუდექი ლექსების და პოემების წერას. ეწერდი მრავლად და ზოგჯერ ახლოზელ ნაცნობებს წაუყიბთხავდი ხოლმე. ნაცნობები ზოგჯერ ძალიან მოიწონებდნენ ხოლმე ჩემს ნაწარმოებს და არც კი ეცერათ თუ ჩემი დაწერილი იყო, მაგრამ ვეუქრობდო, ხანობით არ იწუნებდნ მეთქი და რადგან მე ვერ შემიძლო შეფასება ჩემი ნაწერისა, ამიტომ ასწავრი და ვხვდოდი, ვსწავრი და ვწვიდი. ასეთ პირობებში ვიყავი ოთხი წელიწადი. ბოლოს, როგორც იქნა, ვავებელ და მივიტანიე ერთი პატარა ლექსი „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში, სადაც თვით იოსებ იმედაშვილი დამხვდა, რომელიც პირველად ენახე და გავიცანი. გადავეცე ჩემი ლექსი. იმედაშვილმა კი ლექსი ჩემთანვე წაიკითხა, ამისხნა ლექსის წერის ტენიკა, ცოტა გაღიხისწორა ლექსი და ჩემს ვახციფრებას სასწავლო არა ჰქონდა, როდესაც მიიბარა: დაებეჭდამო. მართლაც ეს ლექსი ვავიხედელ და „თეატრი და ცხოვრება“-ს მორიგ ნომერში დაბეჭდილი იყო. ამან, რასაკვირველია, რამათამამა და განეარგებე წერა და ყოველთვის, როდესაც მივიტანიდი ლექსი იქნებოდა, პოემა თუ მოთხრობა, აუცილელლად ჩემთან წაიკითხავდა და მიუკრიდელლად ეკრიტეკებდა. ერთი ჩვეულება ჰქონდა, ჩემის აზრით, ცუდი: უსვენებლად სხვების ვასავანდა წაიკითხავდა და სხვების ვასავანდა ვაკრიტეკებდა და ეს, რასაკვირველია, ჩემს თავმოყვარეობას ძალიან ეხებოდა. ამიტომ ძალიან ვცდილობდა უნაკლო ლექსი მიმეტანა და ეს უსაბოვნება თავადი მომეწორობოდა. მართლაც ხუთი-ექსი

შემდეგ კიდეე სახალხო თეატრის საქმეს ხომ თავს ევლება „თეატრი და ცხოვრება“ და მართალი უნდა ითქვას, თეატრალური ხელოვნების განვითარების საქმეში თმწერნალს და მის ხელმძღვანელს დიდი ამაგი მიუძღვის.

და სწორეთ, უმთავრესად, ეს სამი მხარე მიმანინა მე ყველავი უფრო დიდებითად და სასარგებლოდ იოსებ იმედაშვილის მოღვაწეობაში; მხოლოდ ამ მხრივ იქნება გამართლებული და დაფასებული მისი მუშაობაც.

მიმავალშიაც ასეთივე მიმართულებით, კიდეე უფრო ფართეთ უნდა განავრცობს მან ეს გზა.

საზოგადოებისაგან კი ის დირსია არა მარტო თანავრძნობის, არამედ დახმარებისაც. გრიგოლ კუნუული

შემთხვევის შემდეგ ჩემს ლექსს თითქმის გადასწორება აღარ დასჭირებია.

სამწუხაროდ მიღამარებობამ ხელი აღარ შემიწყო, რომ განმეგრძო მწერლობა.

შალვა და ბაიოჯ იმედაშვილები

ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს ტენიკა, თანამშრომ. 1918-19 წ. წ., როცა ჟურნალი საკეთილ სასოთხსწავლონი წყნობად სსსართრი ძალღინათ; ესენი ზიდავდნ ერთ სტამბიდან მეორეში შევრულ გვერდებს, მთელი ლამობით მეთავალურობდნ ბეჭდვას და ხშირად ტენიკა მხარეს უძლევი ბოდნ.

ამ ნაიარად „თეატრი და ცხოვრების“ დედაქცია მარტო ოფიციალური რედაქცია კი არ არის, არამედ იგი არის სალიტერატურო სტუდიაც. აქედან გამოღიან მრავალნი მწერალნი და ასეთი ჟურნალის არსებობა არა თუ საჭიროა, არამედ თვით საქართველოს მთავრობა დახმარებასაც კი უნდა აძლევდეს ასეთ რედაქციას. იოსებ იმედაშვილი რედაქტორიც არის და უფასო ლექტორიც, ამიტომ უსურვოთ ამ ჩვენს ლექტორს და მასწავლებელს თავისი ჟურნალის მეორე ხელმეტი წლის ოქტობელ ვადებხადოს ისეთივე სიმზნეით, როგორც ახლა იხდის.

ვარლამ ჩლიპიე

„თეატრი და ცხორება“ და ქართული მუსლიმანები

სულით და გულით ვულოცავ რედაქციას 15 წლის განმავლობაში საერთო საკაცობრიო და ეროვნულ იდეალების სადარჯჯოზე დგომას და მუშაობას.

სხვა დამსახურებთა შორის ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს ის დამსახურებაც, რომელიც მიუძღვის „თეატრი და ცხოვრება“-ს ჩვენი ლეიბო სპექტის ქართული მუსლიმანების საკითხის წინაშე. ამ საკითხს მან უძღვნა საერთოდ ორი წერილი, სავანგებო ნომერიც-კი, რომელსა თ მეოცებით ქართველ მუსლიმანობას ერთგული თვით-სწავლიერების გრძნობა გამოჰმოდებდა. ამას თავის დროზე აღნიშნავდნენ მისი წარმოადგენლები.

ილია ფერაქე*)

„თ, და ც.“ სტუმართმოყვარეა

ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“ იმ თავიდანვე ყოვლად უპრეტენზიო ოპტანი იყო, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ დღევანდელ იუბილეს. თავისი არსებობას მანძილზე ჟურნალს ხელოვნების არც ერთს დარგში არ გამოუჩენია თავისი საკუთარი, ნიშანდობლივი სახე. სამაგვიროდ მისი ფურცლები გამოუცნობელის სტუმართმოყვარეობით იტყობოდა ყველა ჯურისა და მიმართულე-

ბის ნაწერებით. ეს არის მთელი მისი ღირსებაც და ნაკლიც.

სიტუაციის ხანაში ფეხნადგმულ ჟურნალს უსურვებდი, რომ გაისად მაინც მკაფიოდ გამოეჩინოს საკუთარი გარკვეული სახე, მიეგნოს ლაზხანიანობისათვის და გამსჭვალულიყოს იმ რწმენით, რომ უმსჯობესია მკითხველს მიაწოდო ცოტა, მაგრამ კარგი.

ნარკანი

„თეატრი და ცხორება“ საშვირი

ვინც არ იცის რა უმადურია ქართულ ჟურნალ-ვახუთის რედაქტორის ხეიდრი, იგი ადვილად ვერ წარმოიდგენს რამდენი სულიერი ტანჯვა უნდა გამოეცლინა ხუთმეტრი წლის განმავლობაში „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქტორს იოსებ იმედაშვილს.

მე ვფიქრობ, ეს რაღაცა მეტად იშვიათია მოვლენა არის ქართულ ცხოვრებაში და ამას როგორცუღათ დღეს ვერ დაავაყვანებო; ვტყუიერ მხოლოა, რომ ვისაც კოტაოდენი მაინც შეჩინია სიამართის საყვარული, იგი გულ-დასმით გადახვდავს განვილილ ხუთმეტრ წელს და გაევირ-ევებთ იტყობს: საიდან მოიპოვა ამ ღრტიან და თითქმის უსწავლელმა კაცმა ამდენი სულიერი ძალა, რომ შეუძლებელი შესძლო!

„თეატრი და ცხოვრება“ ძალიან ბევრჯერ ერთ-ვეჯერ საყვირთა ველინებოდა უიმედობით დასწევლებულ ქართველ მკითხველს ცარიზმის დროს, როცა შავ-ბნელ ვარემოებათა წყალობით იგი მოკლებული იყო სხვა რამ სულიერ სახრდის, ველინებოდა და გულში იმედის სხივს ჩააშუქებდა ხოლმე...

მე ჟურნალის გულით ვულოცავ ხუთმეტრი წლის იუბილეს ამ ფერის და ესაღობს მის ნათავადრა მშობლებს იოსებ იმედაშვილს, რომელიც მეტად თავსასჩინო მაგალითია საქმის სიყვარულის.

ვაშა „ქართველის სულს ჯან გაუტებებს!“

განდვაილი

ქალ გზაზე...

ისეთ პირობებში არსებობა ჟურნალისთვის, როგორც „თეატრი და ცხოვრება არსებობდა ამ ხუთმეტრი წლის განმავლობაში, მეტად ძნელია და თითქმის შეუძლებელიც, მაგრამ ყოველივე დაბრკოლებანი, რაც ხელს უშლიდა ამ ჟურნალის არსებობას, გადალახული იყო რაღაც უჩინარი ხელით.

ეს უჩინარი ხედი იყო სწორედ საზოგადოების თანგრძნობა და სიყვარული „თეატრი და ცხოვრება“-სადმი, რომელიც ერთად-ერთი ჟურნალი იყო, სადაც შეუძლებოდა ქართული მხატვრულ-ხელოვნური ცხოვრება.

როდესაც „თეატრი და ცხოვრება“-ზე ლაბარაკობს ადამიანი, არ შეგიძლია არ წარმოადგინო ჰალარა მოსილი კაცია, კოკროკინა ჰუდიმ თავზე, მუდამ დაღვლილ ტანისამოსში და დავლევილ ფესისკმელებში, ენერგიული, მოძირვი და დაუღალავა, — ეს გახლავთ „თეატრი და ცხოვრება“-ს ხელმძღვანელი იოსებ იმედაშვილი; მან მძიმე ტვირთი ზიდა ამ ხუთმეტრი წლის განმავლობაში. ვუსურვებ „თეატრი და ცხოვრება“-ს კვლავ არსებობას და მის ხელმძღვანელს კიდევ მეტი ძალიანთ ალტურობას.

მუშა ქალი

მოგონებანი „თეატრი და ცხორება“ 15 წლის თავისათვის

„თეატრი და ცხოვრებასთან“ ბევრი მოგონება მაქვს დაკავშირებული.

ჟურნალის არსებობის 15 წლის თავზე ერთი მათგანი მის დაუღალავ რედაქტორს მინდა ვუთხრა.

იმ ხანებში მე საქართველოში არ ჩამომსვენებოდა და შევიცარაბი ვიყავი ვახიზნული. ერთ-ერთი ზაფხულის ავადმყოფობის გამო ექიმებმა მთაში გამეყვინა. კურორტზე არ შევსული წასულა და შევიცარიის მოსახლურ Haute-Savoie-ს (საფრანგეთ) ღარბ, მაგრამ მთიანა და ლა-

მახ მიდამოებს მივაშურე. ვცხოვრობდი უცხო სავიარგუბოში მეგობარ ემიგრანტებსც მოწყვეტილი. ქორეისონდენტული კავშირი, რომელიც ენგევამი მქონდა სამშობ-

*) „თეატრი და ცხოვრება“-ში ილია ფერაქე სწერდა შემდეგი ფსევდონიმებით: ილ. ჩხვირმელისპირელი, წ. — პირთი, ჩაჭური, თხზილი (პირველი ხნარებულა პირველად „ავად“-ში 1893 წ. „ჩაჭური“-ს ფსევდონიმით სწერდა „თეატრი“-ში ცნობილი მწერელი დიკანოზის ვისტორავისი წინააღმდეგ, რომელიც სცილობდა მტრობა გაუძლებლებია კავკასიის ერთა შორის).

ლოსთან, ისიც კი შესწევდა აქ, მარტოობის სიმძიმეში სული შემეხეთა. ამ მდგომარეობაში მომავლენა „თეატრი“ და ცხოვრების“ რედაქტორის თავაზიანობა და გადაწყვეტე მიმემართა მისთვის.—გაუფხავნე ერთი მინატიუა და ესთხოვე ჟურნალი მოეწოდებინა ჩემს უდაბნო სამყოფელოში.—ი. იმედაშვილს პასუხი არ დაუყოვნებია.

წარმოიდგინეთ ჩემი სიხარული, როცა სოფლის ფოსტალიონმა ერთ მშენიერ დილას ქართული ჟურნალის ათიოდე №-ი შემომიტანა ოთახში. სამ თვეზე მეტი იქნებოდა, რაც არ წამეცითხა ქართული ჟურნალ-გაზეთი.—და ჩემ წინ გადაიშალა „თეატრი და ცხოვრების“ ფურცლები: მწერლების, პოეტების, საზოგადო მოღვაწეების, მსახიობების, სცენის მოყვარეების სახეთა მთელი გაღერია! ლექსები, მინიატურები, წერილები, კოვჩსონდენციები, ვოდვილები, დრამები და... იმედაშვილისეული ტრადიციული ქრონიკა!...

„თეატრი და ცხოვრების“ ქრონიკას უცხოეთში განსაკუთრებული მიმზიდველობა ჰქონდა ჩემთვის. ათი წლით სამშობლოს მოშორებულს მინტრეცხვება ყოველი

წვრილმანი, „თეატრი და ცხოვრების“ ქრონიკა ამ მხრით დიდ სასმასურს მიწევდა.—ის იძუოდა არა მხოლოდ იმის ცნობას, რაც იყო,—ჟურნალის ყურთასმენას არ გამოარჩებოდა, თუ ის რომელ პოეტს, ან მწერალს რა განზრახვა ჰქონდა, რას სწერდა ან როდის და როგორ დასწერდა.—მახსოვს, იმედაშვილი საკვირველ პიროვნებად მყავდა წარმოდგენილი, რომელსაც თანამშრომელ პოეტის ოცნებაშიაც კი შეეძლო შეეჭვებინა. წარმოიდგინეთ, ერთხელ მის ქრონიკაში ჩემი ამბავის წაკითხვაც კი მომინდა,—უთუოდ არც მე გამოვრჩებოდი მეთქი და; შესაძლებელია, ჩემი ფართული განზრახვებიც ამ სიშორიდან იცოდეს ამ თილისმა კაცმა მეთქი!

დიდხინის ამბავს მოგახსენებთ...
იოს. იმედაშვილს დაცული აქვს ახლაც თავისი ტრადიცია, თავისი სტილი, რომლისათვის ერთხელაც არ უღალატნია.

ჩემთვის დღესაც საკვირველია ეს იშვიათი რედაქტორი და საეურნალო საშუალო მკითხველის ორგანიზატორი საქართველოში.

ლევ. ქიანელი

ს. სოლომონიანისა და ა. საუბრაიანი ცინკოგრაფია

დაარსებულა 1901 წ. ძლიერ ხელს უწყობს კულტურულ-საგამომცემლო დაწესებულებათ. ჩვენს ჟურნალს ესანსტრუბა თითქმის დაარსებდანვე, გვიმზადებს კლიშეებს, უანგაროდ მზაზს გვიტყის, ბევრჯერ ვაპირებდამო დაგვმარებია.

სურთი გადაღებულა სახელმწიფო დილის საუზმის დროს.

ლირსულ გასწავლავებს ნაგონაზარისაგან

ეს იყო 1920 წელს.

სოფლიდან ახალი ჩამოსული ვიყავი, დავეხებდი რაიმე სამუშაოს. ნათესაებები და მეგობრები საიმიდო არაკენ მყავდა ტფილისში. და სადმე საკუთარი მუშაობით უნდა მეშოვნა ლუკმა-პური.

საერთოდ სამუშაოს შოვნა მაშინაც ძნელი იყო და ადგილის მძებნელს დიდი მოთმინება უნდა ჰქონოდა.

მე ბევრ დაწესებულებას—უაბრეკა-ქარხანას მივადექი კარებზე, მაგრამ არსად არ აღმოჩნდა საჩემო ადგილი.

შემთხვევით წავაწყდი „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციას. მიხნოდა იქაც მეცადა ბედი, მაგრამ პირველ შემთხვევაში იმდენი გამბედაობა აღარ აღმოჩნდა, რომ პირდაპირ შევსულაყუი.

დავუწვე კანტორას დათვლიერება, თუ ვინ და რა-ნაირი ხალხი მუშაობდა იქ. მუშაობდნენ სულ რამოდენიმე კაცი და ქალი. ერთს კი უფროსობა ეტყობოდა, როგორც საქმეში, ისე ხროვანობითაც—ქალარა იყო—და მამობრივი გამობატულების შთაბეჭდილება გამოიწვია ჩემში.

ვიფიქრე: თუ რაიმე შემწეობა აღმომიჩინა ამა, თორემ სხვა იმედი ტყუილია მეოქი და ცოტა ყოყმანის შემდეგ შევედი და ვიკითხე თუ ვის გამგებლობის ქვეშ იყო კანტორა. მიმოითეთს სწორედ ამ ქალარა კაცზე. მე მივმართე მას და მოუყევი ჩემი მდგომარეობა. მან, ცოტა დაფიქრების შემდეგ, აღმითქვა, რომ მომეცმნა სამუშაოს და დამიბარა მეორე დღეს.

ახლი ამწყობთა ჯგუფი

(შუაში იოსებ იმედაშვილი)

ზევით: ლევან მესხიძე, შალვა და ვანო იმედაშვილები, შუა რიგზე: პეტ. ახალაკი, სოლ. წულაძე, იოსებ იმედაშვილი, მელ. ნოღია, ნიკ. ასლმაზოვი, ქვეით: მის. სალდავე, ვარ. კვიციანი და გ. ელიშვილი.

პირველ ხანებში კანტორაში ეცხმარებოდა: ხან ჟურნალის მასალებს ჩაგებარებდნენ, ხან ჟურნალსა და წიგნაკებს ვყიდდი და, აღენიშნავდი სათანადო დაეთარში. თავისუფალი დრო თუ მექნებოდა, წყობასაც მასწავლიდა.

აი, ასე: ეს ჩემთვის უცნობი კაცი აღმოჩნდა ჩემი პირდაპირი სიმშვილისაგან დამისნელად მიიანხად. თუ არა ის, არ ვიცი, როგორ წავიდოდა ჩემი საქმე.

ამრიგად ცხოვრების ფერხულში ჩავები „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციას—უფრო კი მისი რედაქტორი პატივეცემული იოსებ იმედაშვილის—წყალობით და

ამ ჟურნალის გამოცემის მე-15 წლის თავის აღსანიშნავად არ შემიძლია მადლობა არ მიუძღვია მის რედაქტორს, როგორც დაუმრეტელი ენერჯის პატრონს, რომელიც პირდაპირ საკუთარი ძალ-ღონით და მეცადინეობით სცემს ხელოვნების ამ დარგში ერთადერთ ჟურნალს ამდენი ხნის განმავლობაში.

უსურვებ პატივეცემულ იმედაშვილს, როგორც ჩემი პირველი ხელის შემწეობის ცხოვრების სარბიელზე გამოსვლაზე, ხანგრძლივ სიცოცხლეს და გასაქცევებულ ენერჯიას ერის გათავისუფლების საქმისათვის და ეროვნული კულტურის სასარგებლოდ.

მადლიერი ნამოწაფარი მუშა ქალი მარო ხობლავა

ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციას მისალმება

ქ. ტფილისი. ამიერ-კავკასიის რკინის გზების ელექტრო-ტენიკური დარგის სამმართველოს მოსამსახურეების ერთი ჯგუფი აღფრთოვანებით მიესალმება ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრებას“, მისი 15 წლის ასურბობის გამო. ეს ერთადერთი ჟურნალია საქართველოში, რომელსაც შეუძლო ამ საკმაო ხნის განმავლობაში არსებობა და მუდამ ყოველიყო ქართველ ხალხთან მისს კირსა და

ლხინში. არა ერთი და ორი პოეტი და ხელოვანი, საზოგადო მოღვაწე აღუზრდია მას ქართველი მშრომელი ხალხის საკეთილდღეობათ. ქართული პოეზიის, თეატრის და საერთოდ ხელოვნების აყვავების ხელის შეწყობის გზაზე უსურვებთ მას ხანგრძლივ არსებობას. ჩვენი თანაგრძნობა მასთან იქნება მომავალშიაც.

ამხანაგების დაეაღებთ: ჰ. ძველიაია.

მუშათა მოგონებანი

ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს პირველი წლის გამოცემა.

1910 წელს მე ვმუშაობდი იოსებ იმედაშვილის ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ზე ასოთ-ამწყობად. ჟურნალს ბებქდავითი როგორც არის, კვირაში ერთხელ მუდამ თავის დროზე გამოდიოდა: პარასკევს აწყობდა ვრცობლით, შაბათსა და დილით უკვე შევეუდგებოდი ბებქდასა კვირას კი იყიდებოდა (იყო შემთხვევა, კვირაში ორჯერაც გამოვიყვებოდა). პირველად ქართულ თეატრის ენოში სტამბა „პროგრეს“-ში ვებქდავითი, სადაც ჩემთან კიდევ ერთი ასოთ-ამწყობი ვანო ედიშერაშვილი მუშაობდა: შემდეგში ჟურნალი გადავიტანეთ სტამბა „გერმეს“-ში, სადაც ჩემთან ვამუშავებდი შვეიცარი

გ. გუშალაშვილი

ჟურნალის პირველი ასოთამწყობი, ერთი თავდადებული მუშათავანი, რომლის ხელმოწერათაც გამოვიდა 1910 წ. უკანასკნელ ნომერი, როცა რედაქტორი იოსებ იმედაშვილი მეტეხის ციხეში დააპატიმრეს.

ამხ. იოსებზე ვიტყვი იმასაც, რომ არ იყო ფულის, ანუ ჯამაგირის მოცემავი ურიკო. მარალია, ფული არ ჰქონდა, მაგრამ ჩვენთვის სადაც იყო და არ იყო იშოვიდა, აქით ეცემოდა, იქით ეცემოდა და მოგვრტანდა ხოლმე შაბათს საღამოზე ფულს. იყო შემთხვევები, რომ კვირა დილით მოუტია ნამუშევარი: ჟურნალს რომ ვაპყიდინდა, შემდეგ მოვეცემე ხოლმე, მაგრამ იწითადა, ისიც სცხენინოდა რომ ეთქვა, კვირა დილით მოდი და მოგცემო. მაგრამ ნათქვამს უეჭველათ ასარულებდა. არ იყო სხვადასხვა „ხაზინებივით“ რომ გულადით ეთქვა: „ხელა მოგცემოთ!“

არ იყო სხვადასხვასვით პატივმოყვარე, იყო თავდაბალი. თავის ჟურნალს თითონვე ჰყიდდა ხოლმე ხელზე. ერთ დღეს მე მივიანებე თავი იოსების ჟურნალს და წვედი გორში სამუშაოდ. იოსებს არ შევეტყობინე. იოსებს თელი „უჩასტკები“ გადაბრუნებინა, „ბაღინცაში“ ვეძებნე, სადაც მკვდრები არიან. შემდეგ, როდესაც გორიდან დაბრუნდი, ერთი კვირის შემდეგ, და ერთბაშად მნახა, სიხარულით ვაღამეხვია, არ იცოდა ან ეთქვა, —ჩემს მშობლებს ისე არ გეხარებოდით ჩემი ნახვა, როგორც იოსებს გაეხარა,—გადამოკცნა და შეუდგე ხელახლად მუშაობას.

ერთ შაბათ დღეს დილით მივედი სტამბაში, რომ სულ მთლად მოშალდებოდა, აწყობილი, შეკრული (ეგრესტკა ნაქნარი) ჟურნალი დაგვეტეუნა. დაბეჭდვის მეტი

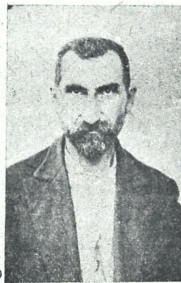
ალარაფერი სკირდებოდა: ველოდე, ველოდე, მაგრამ იოსები არ მოვიდა, შემდეგში შემატყობინეს, რომ იოსები წუხელ დაიპირესო. ეს მაინტერესე. გუშინა და ი. გრიშაშვილმა. ძალიან მეწყინა ეს რომ გავიციე, მაგრამ რას უშველიდით. მეფერ უფიჭარი, თუ რა გვექნა მზათ ვაწყობილი ჟურნალისთვის, მენანებოდა ჯერ იოსების შრომა და მეუე კიდევ ჩემი. ავტელი და ამნარიათ მოვიავრეთ: სახელი გამოუცვალეთ: „თეატრი და ცხოვრება“-ს მაგივრათ „ალმანახი ხელოვნება“ სათაურათ დაეარქვით ჩემი რედაქტორ-გამომცემლობით, დაგებულეთ და გაიყიდა კიდევ: არც ჩემი შრომა დაიკარგა, არც იოსებისა.

შემდეგ თავი მივანებე და სხვა სტამბაში გადავიდი. და, აი, ხელა უყურეთ, რომ იოსები თავის ამგადარ ჟურნალს ხელადან მინც არ უშვებს და ისევ მხნეთ და დაუხარელათ უშვებს და ჯაჟას ეწვევა. იოსებს დიდი შრომა და ღვაწლი მიუძღვის ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს გამომცემლობაში.

ასოთამწყობი გ. გუშალაშვილი

პატარა მოგონება

ფეთთმპრობელობის უკანასკნელი გაძლიერებული რეაქციის ქარცეცხლის ხანებში გამოვიდა ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილის რედაქტობობით. მე ამ დროს ვემუშაობდი „პროგრესის“ სტამბაში. მე, როგორც მებქდავე, სტამბის დიდი ხნის მუშა, დაიკარგებული, ვამბობ, რომ იოსებ იმედაშვილი არის როგორც ლიტერატურის და ლექსთა წყობილების, ისე ბებქდავითი საქმის ტენციონი შედავებდით მის მიერ შედგენილ, წარსულ ძველ ჟურნალს, თუ რა ხელოვნურათ აქვს შეკეული და გამოცემული.

გალუსტ შინიანცი

სტამბის მემბქანე-მეჭდავი, რომელიც 1910 წ. ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“-ზე მუშაობდა შასონის სტამბაში.

ბილობისა და რიმფების ჩვენებით. ეს იყო 1903-4 წლებში, როდესაც წიგნთა სავაჭრო ჰქონდა. ჩემი პირველი წიგნი „ტურთა ბლი“ იოსებ იმედაშვილის ჩვენებით გამოვეცი. აქედან ვიწყებ მუშაობას შეძლების დაგვარად. ევერ ლექსებს.

აი როგორ ვამაზადებდა ჩენი მასწავლებელი იმედაშვილი. ვუძღვნიდა გულთიად სალამს „ო. და ც.“ არსებობის ხუთმეტი წლის შესრულების ხანას და მის ხელმძღვანელ რედაქტორს იოსებ იმედაშვილს.

მუშა გალუსტ შინიანცი.

1910 „თეატრი და ცხოვრება“-ს 15 წ. თავი 1925

ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს აღსაშენების 15 წ. თავი შეუსრულდა.

ქართული ბეჭდვითი ორგანიზაციის, რომელსაც, საერთოდ, ისტორიამ განსაკუთრებული მოვალეობანი დააკისრა და არსებობის არაჩვეულებრივი ძნელი პირობები შეუქმნა, ეს მანძილი მეტად თვალსაჩინოა და ღირსი საზოგადოების ყურადღებისა.

არ არის საჭირო „თეატრი და ცხოვრების“ საზოგადოებრივ-ლიტერატურულ მნიშვნელობაზე სიტყვის გაგრძელება: მეფის რეჟიმის დროს ეს თითქმის ერთადერთი ჟურნალი იყო, რომელიც ყოველნაირად სცდილობდა შესაფერის სამსახური გაეწია ჩვენი საოცარო ხელოვნებისათვის. ჟურნალი დღემდე მხურვალე ავტორების წყალობა საზოგადოებაში სიტყვის სასარგებლოდ და თეატრისადმი სიყვარულს

იოსებ იმედაშვილი

ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს დამაარსებელი და მისი მუდმივი რედ.-გამომცემელი. (სხვადასხვა დროს. ნახატი ირ. თომიძისა)

15 წლის განმავლობაში ჟურნალში ბევრმა ახალგაზრდამ დაიწყო მწერლობა. ზოგი მთვანით, უკვე საქაიპოდ გაზრდილი, ღღეს ხელოვნების სხვადასხვა დარგს ამშვენებს; არ არის ცოტათ თუ ბევრათ ცნობილი მწერალი, რომელსაც თავისი ნაწარმოებები ხსენებულ ჟურნალში არ მოეთავსებინოს.

ბევრი ქართველი გადახდენია ჟურნალს 15 წლის განმავლობაში, მაგრამ დაბრკოლებანი გადაულახავს, ნივთიერად ხელის შემშლელი პირობები დაუძლევდა და ხელოვნების მსახურის უქრობელი ჩირაღდანი დღემდე მოუტანია. მიოლოდ რედაქტორის დაუღალავი ენერჯიას და მტკიცე რწმუნას შეძლო ჟურნალი მძღვ გამოეყვანა უმარავ დაბრკოლებებში. განსაკუთრებით, მაშინ, როდესაც ეკონომიური საერთო დაქვეითების დროს. ყოველთვის სუსტიდის გარეშე, იგი იძულებული იყო ისევე მიეთხველთა თანაგრძობას დაყრდნობოდა და საკუთარის ძალიონით განეგრძოთ ცვლიანი გზა.

ღღეს, თავის არსებობის 15 წლის თავზე, რედაქციის განზრახვა აქვს კიდევ უფრო გააფართოვოს სამოქმედო ფარგალი, გააუმჯობესოს ჟურნალის შინაარსი ზღ დროგამოწვევით სარეპერტუარო პიესების კრებული გამოსცეს ქართულ მწერლობისა და ხელოვნების ყველა დარგის წარმომადგენელთაგან შემდგარმა კრებამ გაითვალისწინა ჟურნალის ეროდენი დამსახურება და გადასწყვიტა მისი არსებობის 15 წლის თავი შესაფერისად აღინიშნოს: ა) 1 ივნისს 1925 წ. რუსთველის თეატრში გაიმართოს საიუბილეო სიღამო საგამომცემლო ფონდის გასამლოორებლად (და ბ) ამავე დღისთვის გამოიცეს ჟურნალის საიუბილეო ნომერი გაფართოებულის სახით და საგანგებოდ შერჩეული მასალით.

ჟურნალმა კიდევ დიდხანს უნდა ზოდოს სამშობლო თეატრისა და ხელოვნებას მსახურის მძიმე ტვირით.

საიუბილეო კომიტეტის თავმჯდ. საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო მსახიობი მასლო პაპაშვიძე;

თავმჯდომარის მოადგილენი: ჰაიმი დავაბაჩიანი, ვარლამ ძიქიძეშანი;

პრეზიდიუმის წევრები: ე.შ. მესხი, გ. გოქყარიანი, ძ. ანდრონიკაშვილი, ს. ასულაძიანი, ელ. მამაკაშვილი, ს. წარბაქალი.

კომიტეტის წევრები (ანბანით): ა. ახანაროვი, ვ. ბარნოვი, ი. ბერიშვილი, განდევილი, ივ. გომართელი, ნ. გოცირიძე (რესპუბლიკის სახალხო მსახიობი), ი. გრიშაშვილი, ვალ. გუგუნი, კ. თავართქილაძე, გ. თედდორაშვილი, მ. თევზაია, მ. თოფჩი, იასამანი, აღ. იოსელიანი, პ. ირთელიანი, ია კარგარეთელი, მ. ლომჯანიძე, ივ. მარკოშვილი, კ. მაყაშვილი, შიო მღვიმელი, ნარკანი, ტრ. რაშიშვილი, მარიამ ხაფ. აბაშიძისა (რესპუბლიკის სახალხო მსახიობი), ს. საღირაშვილი, ილ. სვანიშვილისა, ნინო ჩხეიძე (რესპუბლიკის სახალხო მსახიობი), ა. ციპაქურიძე, ზომელილი, ლ. ძიქიგური, ან. წერეთლისა. აღ. წუწუნავა, მ. კიაურელი, ზ. კიეიანიძე, გ. ჯაბათური. საიუბილეო კომიტეტის მდივანი: ბ. ციხითაძი.

ს ა ლ ა მ ი

სალამი, დიდი სალამი! - მისმახის ჩემი კალამი: აყო „თეატრ და ცხოვრება“-ს რაც ნახა სევდა-გარამი: ახლომეტ წელიწადს გასწია ცხოვრების მძიმე წაბანი: თავი მზის გულზედ გამოჰყო. არი გახდა მტრისა ჯაბანი.

უსურვებ ხანგრძლივ სიცოცხლეს, რომ ჰკაიოს ეკლ-პარდები, მტრები ეკლზედ ააგოს, მოყვას მიუძღვნას გოდობი. რაკ იყო—იგივე ექნება, სწორეთ გააყვება ღელოსა, შეგნებულ მუშებს დაუზრდის ჩენს ტურფა საქართველოსა.

გ. შინატხელი

როგორმაც გვხვდა შუაგულში „თეატრი და ცხოვრება“

შესრულდა 15 წელიწადი „თეატრი და ცხოვრება“-ს, რომელმაც დიდი ეკლანი გზა განვლო; ამ წინსვანს განმელოებაში არა ერთხელ მიუტოვებდა პასუხისმგებლობაში მისი ხელმძღვანელი ამხ. იოსებ იმედაშვილი, რომელსაც თავისი სიტყვებით ტანჯავთ, ვაჭარში და სიღარიბეში გაუტარებია.

დიდი ენერგიული კაცი უნდა იყოს, ასეთ ტანჯავების დროს ხალხის არ დაკარგოს საზოგადო ასპარეზზე მუშაობისა, როდესაც ოჯახის წევრები უკიდურეს ვაჭარებს განიცდიან.

მე მასთვის რამოდენიმე შემთხვევა, რომ სიტყვა წარმოეთქვა მონარქიული წესწყობილების წინააღმდეგ და წარბივ არ შეეხარნოს: 1903 წ. როდესაც ერთ უანგარო დაულოდად მუშა ქალს ემარხამდით წმ. ნინოს სასაფლაოზე, მიუხედავად იმისა, რომ შეიარაღებული ყაზახები 10—15 კაცი გარშემორტყმული იყვნენ, არ შედრკა და გაბედულად ჩასძახა საფლავში: „შენს მცენებს და იღეს არ დაეფიქვებოთ.“ ამით ყველაფერი სიტყვა იოსებმა და აკი ბოქალის ბრძანებით ვინტოკვების სროლით გაგვიმასპინძლდნენ.

დამყარდა თავისუფლება და ვიხეიმი. 1906 წ. შემთხვევით მოვხვდი სოფელს ხაშვში, როდესაც შე-

რაზმელებმა მოკლეს ხაშვისა და პატარძელის შუა თეატრი ახალგაზდა მუშა მებრძოლი, რომელიც დიდის გლოვით და ტრიბუნის მოსვენების ხაშვში; მაშინ ახალგაზრდა იოსებმა მართებულმა და ცეცხლიანმა სიტყვამ ქეხასც ამაოიღებინა ხმა.—ბრძოლის სურვილი გაათქვამა.

1911 წ. მეტების ციხეში დამწყვედელი იოსები, მატრიალურათ უკიდურეს მდგომარეობაში მყოფი, გულს არ იტებდა: „ბიჭებო, ნუ გემინიათ, გული ნუ გავიტყდებით, მომავალი ჩვენია“—ო.

იოსები იმ მუშათაგანია, რომელთაც ჩაუყარეს საძირკველი სახალხო სახლს „ავტომატი აუდიტორიაში“, რომელსაც უყვი 30 წ. იუბილი უღმესსწავლეს.

როგორც მუშა მწერალს, რედაქტორს, უცხო სიტყვების ლექსიკონის შემდგენელს, დაბალი თეორიული განათლებით აღტყვილის დიდი ღვაწლი და ენერგია დატუხარჯნია საზოგადოებისა და მუშათა წრისათვის. ვისაც უყვარს ერთი და ყველაფერი, რაც ერს ხალხური აქვს, „თეატრი და ცხოვრების“ ზემოთ თავის ზემიად ჩასთვის, იოსების სიხარული თავის სიხარულად. იცოცხლის ჟურნალმა, იდღერგელის მისმა ფოლადის ღერძმა იოსებ იმედაშვილმა.

ძველი მუშა გ. თევდორაშვილი.

მოგონებათა ფოტოაქი (გ ა კ რ ი თ)

I

1910 წ. მიმე ხანა! რეპეტია! კენესა შურამელ ხალხის დამხსნერული ბარაკადები! სისხლი!

სასამაროლოს ქუჩა. მე გიმნაზიელი. მამსთან ერთად მომავალი სასწავლებლისაგან. იმინ დარაჯი. მოკაბრტყუსალი.—ფერმკრთალი, დატანჯული.

- „იოსებ, შენ, საით?!
- „ღიან. მეტებში, ჩრდილოეთისკენ“.
- ლიმილით პასუხი იოსებისა.
- „He подлагается разговаривать с арестантами!!! მოისმის ბოხი ხმა დარაჯისა.

II

1917 წ. მე რუსი ჟურნალისტი, გარუსებული, გადაგვარებული.

იოსებ იმედაშვილთან შეხვედრა. გაცნობა. მის მიერ ჩემი შერკენება, გაკრთველება. პირველი ცდები ჟურნალში! სახელოანი წერილები, სცენები, ზენიშენებრა—ბავშვური, თითქმის დილტანტური,—ჩემის ფიქრით კი დიდებული. წაქეზება. სწავლა. მასტრო—იოსებ იმედაშვილი, სკოლა—„თეატრი და ცხოვრება.“

III

1918 წ. ქართულ ოპერის იდეისთვის ბრძოლა. ფილარმონიული საზოგადოება, გადაგვარებული წრე.

საზოგადო კრება. ტრიბუნაზე იოსები. მეტუხარეზმა ხელოვნების დარაჯისა: „ქართული ოპერა, ქართული მელომენა.“ ოპოზიციის პასუხი: სიცილი, ხარხარი, სკეპტიციზმი. იოსების ბრძოლა. იარაღი: ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება.“ ყუმბარები: „ქართულ მომღერალთა კავშირი,“ ქართულ დამოუხმობათა მიმობინაჯი, ქართულ საოპერო დროშის გამლა!

პირველი მერცხალი: ქართული ოპერა „ქრისტიან.“ აპოთოფოხი: მტრების კადმოგვარება.

IV

სტამბა. მუშები. შუალამე. მანქანების ხმაურობა. ქუქუქული მიმედარი რედაქტორი, მულზე დაუკეტია ქალბილი, სწერს აჩქარებული ხელით: ჟურნალის მოწინავეს.

V

რედაქცია. იოსები მუდმივ ღიმილით გახალისებულ სწერს დიდ თემაზე წერილს. შემოდის ბავში: დარცემილი, თეაქალურული: —მაშ... მამა... შინ პური არ გვაქვს, გეშია... —შვილი... კალამი უვარდება რედაქტორს, რჩება დაუმთავრებული წერილი.

VI

მიჯრუბული სოფელი. მიქინვარებს ზამთარი, სუსხი. ძალღიბის ღმუილი. არსად სიტოცხლე, ყველგან მუღურობა.

შარა გზას მიმავალი მგზავრი ნაბილი,—გალურჯებული სახე ყინვისაგან: ხელში ჟურნალი და წიგნები—ხალხისკენ, მძინარ ხალხისკენ! იოსები ჰქადაგებს თავისუფალ ხელოვნებას.

VII

ოცდაათ წელზე მეტი განუწყვეტელი ბრძოლა და შრომა.

აქედან ხუთმეტი წელი ჟურნალზე ზრუნვა. მუდმივ ქარბუგში. მუდმივ ქარცეცხლში.

ციხე, ჩრეკა, დენა, შიმშილი, შვეიწროება, ინტრიგა. შიგნით და გარეთ...

ბუნება შეზნარის წითელ მზეს, ჟურნალი თავის დღეობას.

შრომელი ხალხი დღესასწაულობს თავისუფალ ხელოვნებას

ენო წერეთელი.

მისალმება

ჩვენი ვულწრფელი საღამი ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს მისი 15 წლის იუბილეს გამო.

ამ ხნის განმავლობაში მან ჩაუყარა საძირკველი მუშათა შორის ხელოვნების სიყვარულს, მან ჩაუდგა სული ყველა მუშა სცენის მოყვარეს, გააცოცხლა—აუთამაშა ძარღვები, შეაყვარა სახალხო სენა, გაათამაშა, გაამხნევა და ჩაითრია ისინი თავის ფერხულში.

ამ ხნის განმავლობაში მან ბევრი საუკეთესო მუშა სცენის მოყვარე მოამზადა, რომლის წყალობითაც დღეს ჩვენი მუშათა კლუბები მკვიდრან.. მის უკან ბევრი საუკეთე-

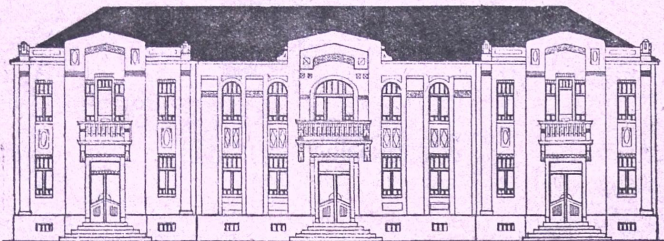
სო რევოლუციონერი იწვრთებოდა და აწარმოებდა აქტიურ მუშაობას მონარქიზმის დასამხობათ.

მისი დამაარსებელი კალარა იოსები, სულის ჩამდგმელი მუშათა ხელოვნებისა, თავზე დასტრიალებდა მის, როგორც არწივი და უშიშრათ ებრძოდა ყოველივე დაბრკოლებებს, რაიც უშლიდნენ ხელს ჟურნალის არსებობას და გაღონიერებას.

აღფრთოვანებით ვეგებებით მის 15 წლის არსებობას და ვუსურვებამ მეტეს ენერგიით განერგდოს თავისა მრავალმხრივი ნაყოფიერი მუშაობა.

სცენის მოყვარე სერგო აუტრავი.

საღამი პროპინციდან.

მათხოვის სახალხო სახლი.

მათხოვის სახალხო სახლი, რომლის გარუჯული კედლები დღეს სიკვილს ებრძვის, ძველის ფასკუნჯიით ცეცხლში ჩაფერფლილი, კვლავ განახლება-აღდგენის გზაზე შემდგარი,—ესაღმება ერის კულტურის თავდადებულ მოსარჩელე ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს და უსურვებს კვლავაც ნაყოფიერი მუშაობით მრავალ- ეამიერ სიკოცხლეს.

აღმაშენებელი საპკო.

